

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH za 2003 rok

(przyjęte Uchwałą nr 45/2004 Zarządu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 8 czerwca 2004 r. w sprawie przyjęcia „Sprawozdania z działalności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za 2003 rok” i zatwierdzone Uchwałą nr 14/V/II/2004 Rady Nadzorczej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 czerwca 2004 r. w sprawie zatwierdzenia Sprawozdania z wykonania planu finansowego ZUS za 2003 r., Sprawozdania finansowego ZUS za rok zakończony dnia 31 grudnia 2003 r., Sprawozdania z działalności ZUS za 2003 r.)

Warszawa, czerwiec 2004 r.

SPIS TREŚCI:

I. ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH W 2003 ROKU	4
1. WPROWADZENIE.....	4
2. ZMIANY ORGANIZACYJNE W ZAKŁADZIE UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	4
3. SYTUACJA KADROWA	5
4. SYTUACJA FINANSOWA ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (ZUS)	6
II. WYKONANIE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH ZADAŃ W CZĘŚCI DOTYCZĄCEJ FUNDUSZU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (FUS)	7
1. PRZYCHODY FUS	7
1.1 Przychody z tytułu składek.....	7
1.2 Dotacje z budżetu.....	8
1.3 Różne przychody.....	8
2. KOSZTY FUS.....	9
2.1 Koszty świadczeń pieniężnych finansowanych z FUS.....	9
2.2 Koszty bieżące.....	10
2.3 Koszty związane z prowadzeniem prewencji rentowej.....	10
2.4 Koszty związane z prowadzeniem prewencji wypadkowej.....	11
2.5 Koszty obsługi kredytów	11
2.6 Odpis na działalność Zakładu z tytułu kosztów obsługi.....	11
3. WYNIK FINANSOWY.....	12
III. DZIAŁANIA W ZAKRESIE LIKWIDACJI ZADŁUŻEŃ FUNDUSZU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (FUS)	12
1. REALIZACJA DOCHODÓW.....	12
2. ZADŁUŻENIA PŁATNIKÓW Z TYTUŁU SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE	13
3. PRZYMUSOWE DOCHODZENIE ZADŁUŻEŃ Z TYTUŁU SKŁADEK I STOSOWANE DZIAŁANIA EGZEKUCYJNE WOBEC NIESOLIDNYCH PŁATNIKÓW SKŁADEK	13
IV. KONTROLE PŁATNIKÓW SKŁADEK	15
V. WDROŻENIE KOMPLEKSOWEGO SYSTEMU INFORMATYCZNEGO ZUS	16
1. DZIAŁANIA O CHARAKTERZE NORMATYWNO-ORGANIZACYJNYM.....	16
2. WYKONYWANIE UMOWY Z GENERALNYM REALIZATOREM INWESTYCJI.....	17
3. POZOSTAŁE DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z FUNKCJONOWANIEM KSI ZUS	18
VI. REALIZACJA ŚWIADCZEŃ	18
16. EMERYTURY I RENTY.....	18
17. ŚWIADCZENIA EMERYTALNO-RENTOWE REALIZOWANE NA PODSTAWIE UMÓW MIĘDZYNARODOWYCH O ZABEZPIECZENIU SPOŁECZNYM.....	21
18. ŚWIADCZENIA KRÓTKOTERMINOWE	22
VII. DZIAŁALNOŚĆ ZAKŁADU W CZĘŚCI DOTYCZĄCEJ FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO	25
VIII. OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH I INFORMACJI NIEJAWNYCH	26
IX. ORZECZNICTWO LEKARSKIE DLA CELÓW RENTOWYCH, PREWENCJA RENTOWA I WYPADKOWA	27
X. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA	29
XI. ANALIZY AKTUARIALNE ORAZ BADANIA I ANALIZY STATYSTYCZNE	31
XII. OBSŁUGA PRAWNA	32
XIII. KONTROLA WEWNĘTRZNA I AUDYT WEWNĘTRZNY ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	33
XIV. WSPÓLPRACA MIĘDZYNARODOWA	35
XV. POPULARYZACJA WIEDZY O UBEZPIECZENIACH SPOŁECZNYCH	35

XVI.	ZADANIA ZLECONE ZAKŁADOWI DO REALIZACJI	37
19.	PRYZNAWANIE I WYPŁACANIE ZASIŁKÓW RODZINNYCH, PIELĘGNACYJNYCH I WYCHOWAWCZYCH ORAZ ROZLICZANIE ZASIŁKÓW WYPŁACONYCH PRZEZ PRACODAWCÓW I POWIATOWE URZĘDY PRACY W CIĘŻAR SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE.....	37
20.	POBÓR SKŁADEK NA FUNDUSZ PRACY I FUNDUSZ GWARANTOWANYCH ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH.....	37
21.	POBÓR SKŁADEK NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE	37
22.	PRZEKAZYWANIE SKŁADEK DO OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH	38
23.	FUNDUSZ REZERWY DEMOGRAFICZNEJ.....	38
24.	PRYZNAWANIE I WYPŁACANIE RENT SOCJALNYCH	38
XVII.	DZIAŁALNOŚĆ SOCJALNO-BYTOWA	39

I. ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH w 2003 roku

1. Wprowadzenie

Realizacja zadań w 2003 r. skoncentrowana była na wypełnianiu przez ZUS obowiązków ustawowych. Prowadzono również intensywne przygotowania Zakładu do realizacji od maja 2004 r. rozporządzeń wspólnotowych w zakresie stosowania unijnego ustawodawstwa. Wymagało to m.in. przeszkolenia pracowników, którzy będą stosować unijne przepisy, zapewnienia warunków technicznych (budowa odpowiednich aplikacji informatycznych) oraz stworzenia platformy do współpracy Zakładu z odpowiednimi instytucjami zagranicznymi.

W roku sprawozdawczym szczególne znaczenie nadano problemowi usprawnienia systemu informacyjnego Zakładu, w tym przede wszystkim rozwojowi i bezpiecznej eksploatacji Kompleksowego Systemu Informatycznego ZUS, bowiem sprawność i efektywność tego systemu jest warunkiem prawidłowej realizacji zadań przez Zakład. Duży nacisk położono zwłaszcza na odrobienie zaległości i doprowadzenie do terminowych rozliczeń z Otwartymi Funduszami Emerytalnymi.

W 2003 r. rozpoczęto wysyłanie informacji o składkach na ubezpieczenie emerytalne zaewidencjonowanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych za okres od dnia 1 stycznia 2002 r. do dnia 31 grudnia 2002 r.

Rok 2003 był pierwszym rokiem prowadzenia przez Zakład działań z zakresu prewencji wypadkowej oraz pierwszym rokiem przyznawania i wypłaty renty socjalnej.

2. Zmiany organizacyjne w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych

W skład Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wchodzi: Centrala oraz terenowe jednostki organizacyjne. Terenowymi jednostkami organizacyjnymi Zakładu są oddziały oraz podległe im inspektoraty i biura terenowe.

W 2003 roku w wyniku zmiany statutu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie nadania statutu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych - w Centrali ZUS została utworzona nowa komórka organizacyjna – Departament Audytu Wewnętrznego. Celem utworzenia Departamentu było zapewnienie Prezesowi i Zarządowi ZUS obiektywnej i niezależnej oceny funkcjonowania Zakładu w zakresie gospodarki finansowej pod względem legalności, gospodarności, celowości, rzetelności, a także przejrzystości i jawności, zgodnie z wymogami ustawy o finansach publicznych.

Po utworzeniu Departamentu Audytu Wewnętrznego w skład Centrali Zakładu wchodziły 32 komórki organizacyjne (o 1 więcej niż w 2002 r.), w tym: Gabinet Prezesa, Centralny Ośrodek Obliczeniowy, Centralny Ośrodek Szkoleniowy w Osuchowie, 24 departamenty oraz 5 biur (wykaz komórek organizacyjnych Centrali ZUS zawiera załącznik do sprawozdania).

W 2003 r. nastąpiły następujące zmiany w sieci terenowych jednostek organizacyjnych Zakładu:

- 1) Inspektorat w Rudzie Śląskiej został przekształcony w biuro terenowe,
- 2) zlikwidowane zostało Biuro Terenowe w Pniewach,
- 3) z dniem 1 lipca 2003 r. rozpoczął działalność nowy Inspektorat ZUS w Łodzi obsługujący dzielnicę Bałuty.

W wyniku tych zmian na koniec 2003 r. w Zakładzie działało 51 oddziałów, 214 inspektoratów i 66 biur terenowych. Obsługą klientów w tym okresie zajmowało się ponadto 30 punktów informacyjnych.

W 2003 r. w wyniku połączenia ośrodków przetwarzania danych Oddziału ZUS w Krakowie (z dniem 1 lutego 2003 r.) i Oddziału ZUS w Poznaniu (z dniem 1 sierpnia 2003 r.) liczba OPD uległa zmniejszeniu z 34 do 32.

3. Sytuacja kadrowa

Według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r. w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych zatrudnionych było 49 191 pracowników, w tym:

- w Centrali - 1 473 osoby,
- w oddziałach - 47 718 osób.

W porównaniu do 2002 r. zatrudnienie wzrosło o 1 164 osoby, tj. o 2,4%, w tym: w Centrali o 64 osoby, a w oddziałach o 1 100 osób. Wzrost ten wynika przede wszystkim z realizacji zadań związanych z reformą ubezpieczeń społecznych, tj. m.in. z naliczaniem kapitału początkowego, realizacją dochodów, wzrostem działań egzekucyjnych. Dodatkową przyczyną wzrostu zatrudnienia była też konieczność: wzmocnienia obsady etatowej komórek do spraw rehabilitacji, wykonywania zadań nałożonych na Zakład ustawą o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, utworzenia w oddziałach ZUS stanowisk do spraw realizacji polityki kadrowej oraz powołania Wydziałów Obsługi Akt Zawieszonych.

W 2003 r. z Zakładu odeszło 2 176 pracowników (w tym 42,14% pracowników z wyższym wykształceniem), spośród których najliczniejszą grupę stanowili pracownicy pionu dochodów, pionu emerytalno-rentowego oraz pionu technicznego (obejmującego zamówienia publiczne, inwestycje, remonty i komórki administracyjno-gospodarcze). Zatrudniono natomiast 3 414 pracowników, wśród których osoby z wyższym wykształceniem stanowiły 66 %. W 2003 r. wzrósł wskaźnik fluktuacji (z 3,4% w 2002 r. do 4,5%).

Wykształcenie wyższe posiadało 16 981 osób (tj. 34,52 %). W porównaniu do 2002 r. zwiększył się udział pracowników z wyższym wykształceniem o 4,4%. Wykształcenie średnie posiadało 30 445 osób (tj. 61,89 %), wykształcenie poniżej średniego – 1 765 (tj. 3,59 %). Wzrost wskaźnika osób z wyższym wykształceniem był wynikiem prowadzonej przez Zakład polityki kadrowej, a także ogólnej sytuacji na rynku pracy.

Pracownicy Zakładu podnosili swoje kwalifikacje zawodowe w różnych formach kształcenia pozaszkolnego, prowadzonego w ramach szkoleń centralnych, regionalnych, aplikacji radcowskich, studiach doktoranckich oraz poprzez uczestnictwo w szkoleniach organizowanych przez inne instytucje.

W 2003 r. pozaszkolnymi formami podnoszenia kwalifikacji objętych było 48 057 uczestników (w 2002 r. – 60 043 pracowników).

W szkołach wyższych oraz na studiach podyplomowych podnosiło kwalifikacje 5 300 pracowników, w tym 1 779 pracowników w ramach skierowania udzielonego przez Zakład (ZUS ponosił koszty czesnego za 419 pracowników w wysokości 732 229 zł).

W 2003 r. w Centralnym Ośrodku Szkoleniowym w Osuchowie odbywały się narady, seminaria i kursy zawodowe dla kadry kierowniczej Zakładu, pracowników Centrali i oddziałów. W szkoleniach prowadzonych w Ośrodku uczestniczyło 5 801 pracowników Zakładu.

4. Sytuacja finansowa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS)

Przychody jakie Zakład Ubezpieczeń Społecznych uzyskał w 2003 roku przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł

1	Wyszczególnienie 2	2003		2002
		Wykonanie 3	Struktura 4	Wykonanie 5
A	PRZYCHODY	2 408 534	100,00%	3 353 298
I	Odpis na działalność ZUS	1 850 000	76,81%	2 784 710
II	Przychody z tytułu wykonywania zadań zleconych Zakładowi	303 552	12,60%	327 154
III	Przychody ze sprzedaży produktów materiałów i towarów oraz zwrotu kosztów egzekucyjnych	44 018	1,83%	35 564
IV	Przychody finansowe	170 182	7,07%	147 727
V	Pozostałe przychody operacyjne	40 751	1,69%	57 915
VI	Zyski nadzwyczajne	31	0,00%	228

W 2003 r. miało miejsce jednorazowe obniżenie odpisu na działalność ZUS. Wynikało to z faktu, że do 2003 r. gromadzono środki finansowe z przeznaczeniem na uregulowanie odsetek do OFE z tytułu opóźnień w przekazywaniu składek. W trakcie prac nad planem finansowym ZUS na 2003 r. było przesądzone, że w tym roku wejdzie w życie ustawa o przejściu przez Skarb Państwa zobowiązań ZUS wobec OFE. W związku z tym Minister Finansów zalecił Zakładowi wykorzystanie zgromadzonych środków na bieżące finansowanie wydatków Zakładu w 2003 r., obniżając jednocześnie odpis na działalność Zakładu o wysokość zgromadzonych środków.

Koszty poniesione przez Zakład w 2003 roku wyniosły:

w tys. zł

1	Wyszczególnienie 2	2003		2002.
		Wykonanie 3	Struktura 4	Wykonanie 5
B	KOSZTY	3 617 249	100,00%	4 374 989
I	Koszty zasadniczej działalności operacyjnej	3 374 131	93,28 %	3 203 091
II	Koszty finansowe	177 674	4,91 %	1 113 798
III	Pozostałe koszty operacyjne	65 440	1,78 %	57 944
VI	Straty nadzwyczajne	4	0,00%	156

W 2003 r. ZUS odnotował nadwyżkę kosztów nad przychodami w wysokości 1 208 715 tys. zł., co wynikało z mniejszych przychodów z tytułu ubytku odpisu z FUS. Ubytek ten zastąpiono wolnymi środkami pieniężnymi w kwocie 1 055 892 tys. zł. zgromadzonymi

na rachunku bankowym przez Zakład na uregulowanie odsetek do OFE – o czym napisano powyżej.

Na działalność inwestycyjną Zakład wydatkował w 2003 r. kwotę 245 454,5 tys. zł (w 2002 r. – 298 494 tys. zł) natomiast nakłady poniesiono w kwocie 226 392,6 tys. zł.

II. WYKONANIE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH ZADAŃ W CZĘŚCI DOTYCZĄCEJ FUNDUSZU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (FUS)

1. Przychody FUS

Przychody FUS i ich struktura przedstawiały się następująco:

(w tys. zł)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wykonanie 2002 r.	Plan na 2003 r. według ustawy budżetowej	Wykonanie 2003 r.	% 4:3	% 4:2	Struktura Przychodów 2003r	
						wg przypisu	Wg wpływów
1	2	3	4	5	6	7	8
PRZYCHODY							
- PRZYPIS	105 976 545	101 927 728	101 372 909	99,5	95,7	100	X
- WPŁYWY	95 427 694	100 174 396	98 599 849	98,4	103,3	X	100
1. Składki na ubezpieczenie społeczne							
- przypis	70 113 517	73 723 935	72 192 550	97,9	103,0	71,2	X
- wpływy	67 751 431	71 993 915	69 725 815	96,8	102,9	X	70,7
2. Dotacja z budżetu	26 987 896	27 967 454	28 265 311	101,1	104,7	27,9	28,7
a) celowa	3 439 358	3 492 998	3 540 620	101,4	102,9	3,5	3,6
b) uzupełniająca	23 548 538	24 474 456	24 724 691	101,0	105,0	24,4	25,1
3. Różne przychody							
- przypis	8 875 132	236 339	915 048	387,2	10,3	0,9	X
- wpływy	688 367	213 027	608 723	285,7	88,4	X	0,6

1.1 Przychody z tytułu składek

Główną pozycję przychodów (71,2%) stanowiły przypisane składki na ubezpieczenia społeczne, które wyniosły 72 192 550 tys. zł. i były wyższe w stosunku do roku poprzedniego o 3,0 %. Wpływy ze składek stanowiły 70,7 % przychodów FUS według wpływów (w 2002 r – 71,0 %). W porównaniu do roku 2002 wzrosły o 2,9 % i wyniosły 69 725 815 tys. zł co stanowiło 96,9 % planu według ustawy budżetowej.

Osiągnięte wpływy ze składek stanowiły 96,6% przypisu składek wobec założonych w planie 97,7%. Wykonanie wpływów ze składek FUS w 2003 r. było niższe od poziomu założonego w planie finansowym, co było spowodowane w głównej mierze niższym niż zakładano w ustawie budżetowej na 2003 r. wzrostem funduszu wynagrodzeń (o 1,8%) oraz osiągniętą niższą od założonej w planie ściągalnością składek na ubezpieczenia społeczne o 1,1 %. Z uwagi na istotę funkcjonowania FUS nawet nieznaczne zmiany makroekonomiczne przy przygotowywaniu planu powodują istotne odchylenia. Na uszczuplenie przychodów wpłynęło również wyprowadzenie z powszechnego systemu

ubezpieczeń społecznych grupy żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy służb mundurowych. Kolejną przyczyną był wyższy niż zakładano w planie ubytek składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z tytułu przekroczenia przez ubezpieczonych rocznej podstawy wymiaru składek (wyniósł 3 659 722 tys. zł w miejsce planowanego 3 300 009 tys. zł) będący skutkiem wyższego od planowanego przeciętnego wynagrodzenia.

1.2 Dotacje z budżetu

Następną co do wielkości pozycją przychodów była dotacja budżetowa, która stanowiła 27,9% przychodów według przypisu (w 2002 r. odpowiednio 25,5 %).

Dotacja budżetowa w 2003r. wyniosła 28 265 311 tys. zł, tj. 101,1 % planu wg ustawy budżetowej. Z otrzymanej kwoty dotacji przeznaczono:

- 3 540 620 tys. zł na dotację celową, co stanowiło 3,6 % wpływów FUS (w 2002 r. – 3,6 %),
- 24 724 691 tys. zł na uzupełnienie niedoboru środków FUS, co stanowiło 25,1% wpływów FUS (w 2002 r. – 24,7%).

Dotacja celowa przeznaczona była na:

- 1) wydatki i świadczenia pieniężne inne niż z ubezpieczenia społecznego zlecone Zakładowi do wypłaty na mocy odrębnych przepisów, w tym m.in. wypłatę świadczeń dla inwalidów wojennych i wojskowych oraz kombatanów - 3 512 777 tys. zł,
- 2) koszty obsługi wyżej wymienionych świadczeń - 27 841 tys. zł,
- 3) uzupełnienie części składek na ubezpieczenia społeczne opłacanych w wysokości 38 % za pracowników i członków spółdzielni zatrudnionych bezpośrednio w produkcji rolnej oraz uzupełnienie części składek na ubezpieczenie społeczne za zatrudnione osoby niepełnosprawne (składki za okres do grudnia 1998r.) - 2 tys. zł.

1.3 Różne przychody

Różne przychody według przypisu w 2003 r. wyniosły 915 048 tys. zł i stanowiły 0,9% przychodów FUS według przypisu.

Na różne przychody według przypisu w 2003r. składały się m.in.:

- a) zwiększenie funduszu poprzez przejęcie zobowiązań przez Skarb Państwa w formie obligacji wobec OFE 272 533 tys. zł,
- b) pochodne od składek 528 343 tys. zł,
- c) zwroty nienależnie pobranych świadczeń z odsetkami 93 467 tys. zł,
- d) oprocentowanie środków na rachunkach bieżących i terminowych 5 141 tys. zł,

w tym:

na rachunkach bieżących	1 146 tys. zł,
z tytułu lokat terminowych	3 995 tys. zł.

Różne przychody według wpływów wyniosły 608 723 tys. zł, z czego zapłacone należności pochodne od składek wyniosły 527 098 tys. zł.

2. Koszty FUS

Koszty FUS oraz ich struktura przedstawiały się następująco:

(w tys. zł)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wykonanie 2002 r.	Plan na 2003 r. wg ustawy budżetowej	Wykonanie 2003 r.	% 4:3	% 4:2	Struktura kosztów 2003 r.
1	2	3	4	5	6	7
KOSZTY OGÓŁEM	101 363 578	102 186 751	104 392 985	102,2	103,0	100,0
1. Świadczenia pieniężne	95 417 545	99 909 669	100 074 932	100,2	104,9	95,9
a) emerytury i renty	87 313 305	91 501 200	91 772 992	100,3	105,1	87,9
b) pozostałe świadczenia	8 104 241	8 408 469	8 301 940	98,7	102,4	8,0
2. Koszty bieżące	168 022	39 740	206 492	519,6	122,9	0,2
3. Prewencja rentowa	109 230	115 000	99 756	86,7	91,3	0,1
4. Prewencja wypadkowa	X	5 000	1 197	23,9	X	0,0
5. Koszty obsługi kredytów i pożyczek	492 940	267 342	152 299	57,0	30,9	0,1
6. Odpis na Zakład	2 784 710	1 850 000	1 850 000 *	100,0	66,4	1,8
7. Odpisy aktualizujące stan należności	2 391 131	X	2 008 309	X	84,0	1,9

* Zmniejszenie kwoty odpisu było skutkiem podjęcia decyzji o uruchomieniu zgromadzonych przez ZUS w poprzednich latach środków na regulację zobowiązań odsetkowych z tytułu nieprzekazanych w terminie składek do OFE. Decyzja o przeznaczeniu części środków ZUS na jego bieżące funkcjonowanie w 2003 r. i zmniejszeniu odpisu została podjęta przez Ministerstwo Finansów, a zatwierdzona - wraz z całą ustawą budżetową - przez Radę Ministrów. W 2003 roku z tych środków na bieżącą działalność Zakładu wykorzystano kwotę 1 053 mln zł.

W 2003 r. koszty ogółem wyniosły 104 392 985 tys. zł i stanowiły 102,2% zaplanowanych kosztów w planie finansowym. W porównaniu do roku 2002 nastąpił wzrost kosztów ogółem o 3,0%.

2.1. Koszty świadczeń pieniężnych finansowanych z FUS

Koszty świadczeń pieniężnych finansowanych z FUS stanowiły w 2003 r. 95,9% kosztów ogółem i wyniosły 100 074 932 tys. zł, tj. 100,2 % planu według ustawy budżetowej.

Koszty emerytur i rent, wyniosły 91 772 992 tys. zł i były wyższe od planu o 271 792 tys. zł. W stosunku do 2002 roku wzrosły o 5,1 %, co spowodowane było przede wszystkim wzrostem przeciętnej wysokości emerytury-renty oraz wyższą niż zakładał plan liczbą wypłaconych emerytur.

Źródłem wzrostu przeciętnej wysokości emerytury/renty o 51,32 zł jest między innymi zwiększenie wskaźnika waloryzacji, który w 2003 r. wyniósł 103,7 %.

Jednocześnie w porównaniu do 2002r. zwiększyła się liczba osób, którym po raz pierwszy przyznano świadczenie o 3,9 % i wyniosła 254,4 tys., przy czym liczba nowo przyznanych emerytur zwiększyła się o 12,4 % i wyniosła 122,0 tys., natomiast nastąpił spadek liczby osób, którym po raz pierwszy przyznano renty z tytułu niezdolności do pracy o 4,6 % do poziomu 67,9 tys. oraz rent rodzinnych o 0,9% osiągając poziom 64,6 tys.

Koszty pozostałych świadczeń wyniosły w 2003 r. 8 301 940 tys. zł, co stanowiło 98,7 % planu. W porównaniu z 2002 r. koszty na ten cel uległy zwiększeniu o 2,4 %.

Główną pozycję tych kosztów (46,0%) stanowiły zasiłki chorobowe, które wyniosły 3 817 368 tys. zł i w porównaniu z rokiem 2002 wzrosły o 380 016 tys. zł, tj. o 11,1%.

Liczba dni absencji chorobowej finansowanej ze środków FUS wyniosła w 2003 r. 99 378 tys. dni i w porównaniu do roku 2002 wzrosła o 7 981 tys. dni, tj. o 8,7%. Główną przyczyną tego wzrostu były zmiany w Kodeksie Pracy (art.92), które spowodowały przejście przez FUS wypłat zasiłków chorobowych począwszy od 34 dnia niezdolności do pracy (w 2002 r. od 36. dnia niezdolności) oraz znaczne wydłużenie absencji chorobowej dłużej niż 7 dni.

Na świadczenia inne niż chorobowe wydatkowano w 2003 r. łącznie 4 484 572 tys. zł. W przypadku tych świadczeń niższe od zakładanego wykonanie wynikało przede wszystkim z mniejszego od zakładanego w ustawie budżetowej przeciętnego wynagrodzenia, co zaowocowało mniejszą od planowanej dzienną wysokością zasiłków, za wyjątkiem zasiłków macierzyńskich i jednorazowych odszkodowań powypadkowych.

2.2 Koszty bieżące

Koszty bieżące w 2003 roku wyniosły 206 492 tys. zł i były wyższe od zakładanych w planie o 419,6 %. Było to wynikiem przede wszystkim utworzonych rezerw w kwocie 165 356 tys. zł. Ponadto w ramach kosztów bieżących finansowane są koszty obsługi świadczeń wypłacanych z funduszu rentowego, podlegających finansowaniu z budżetu państwa w ramach dotacji celowej na kwotę 27 841 tys. zł, wynagrodzenia dla płatników składek z tytułu wykonywania zadań związanych z ustalaniem prawa do świadczeń i ich wysokości oraz wypłatą świadczeń z funduszu chorobowego na kwotę 1 360 tys. zł. Do kosztów bieżących zalicza się również różnice kursowe, dotyczące świadczeń przekazywanych za granicę oraz umorzenia i odpisania należności, które w łącznej kwocie wyniosły 11 935 tys. zł.

2.3 Koszty związane z prowadzeniem prewencji rentowej

Koszty prewencji rentowej w 2003 r. wyniosły 99 756 tys. zł.

Struktura kosztów kształtowała się w sposób następujący:

- 1) 99 552 tys. zł wydatkowano na pokrycie kosztów rehabilitacji, zwrot kosztów przejazdu oraz opłaty miejscowe,

- 2) 204 tys. zł na inne działania prewencyjne (m.in. badania przyczyn niezdolności do pracy, finansowanie konferencji i szkoleń z zakresu tematyki dotyczących innych działań prewencyjnych).

2.4 Koszty związane z prowadzeniem prewencji wypadkowej

Rok 2003 był pierwszym rokiem prowadzenia przez Zakład działań z zakresu prewencji wypadkowej .

Wydatki na prewencję wypadkową w 2003 r. wyniosły 1 197 tys. zł, z czego:

- 1) 390 tys. zł wydatkowano na działania związane z upowszechnianiem wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom,
- 2) 807 tys. zł. wydatkowano na prace naukowo – badawcze z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.

2.5 Koszty obsługi kredytów

Koszty związane z obsługą zaciągniętych kredytów (w ujęciu memoriałowym) wyniosły w 2003 roku 152 299 tys. zł i były niższe niż planowano o 115 043 tys. zł.

Zapłacone koszty obsługi kredytów bankowych (w ujęciu kasowym) wyniosły w 2003 r. 139 442 tys. zł, w tym 137 608 tys. zł stanowiły odsetki od kredytów, a 1 834 tys. zł – prowizje.

W roku 2003 podpisano trzynaście nowych umów kredytowych. Umowy zostały zawarte z czterema bankami oferującymi najkorzystniejsze warunki, charakteryzujące się niskim poziomem kosztów opartym o stawkę referencyjną WIBOR T/N lub 1M.

Łączna kwota zadłużenia wyniosła na dzień 31 grudnia 2003 r. 4 755 954 tys. zł, w tym 4 736 300 tys. zł z tytułu zaciągniętych kredytów, a 19 654 tys. zł – naliczonych odsetek.

2.6 Odpis na działalność Zakładu z tytułu kosztów obsługi

Wysokość odpisu określana jest corocznie w planie finansowym FUS zawartym w ustawie budżetowej.

Odpis na działalność Zakładu na rok 2003 wyniósł 1 850 000 tys. zł i stanowił 1,8 % kosztów ogółem (został przekazany do ZUS w 100 %). W porównaniu do roku 2002 odpis zmniejszył się o 33,6 %.

Zmniejszenie kwoty odpisu było skutkiem podjęcia decyzji o uruchomieniu zgromadzonych przez ZUS w poprzednich latach środków na regulację zobowiązań odsetkowych z tytułu nieprzekazanych w terminie składek do OFE. W momencie tworzenia budżetu stało się jasne, że kwestia zobowiązań zostanie rozwiązana w inny sposób (za pomocą ustawy o przejęciu tych zobowiązań przez Skarb Państwa) i środki te postanowiono przeznaczyć na bieżące funkcjonowanie Zakładu. Decyzja o przeznaczeniu części środków ZUS na jego bieżące funkcjonowanie w 2003 r. i zmniejszeniu odpisu została podjęta przez Ministerstwo Finansów, a zatwierdzona - wraz z całą ustawą budżetową - przez Radę

Ministrów. Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych daje Ministrowi Finansów wiodącą rolę w procesie opracowania projektu budżetu państwa. Z tych powodów Zarząd ZUS miał ograniczony wpływ na wysokość odpisu.

3. Wynik finansowy

W roku 2003 przychody FUS wg przypisu były niższe o 3 020 076 tys. zł od kosztów. Wynikało to przede wszystkim z przeprowadzenia zgodnie z przepisami o rachunkowości, (aktualizacji wartości) wyceny należności FUS na dzień 31 grudnia 2003 r. W wyniku tego dokonano odpisu aktualizującego wartość należności z tytułu składek od płatników na kwotę 2 008 250 tys. zł.

Powyższy odpis jest jedynie zapisem księgowym nie mającym ze swej natury charakteru pieniężnego, tzn. nie ma odzwierciedlenia w stanie środków na rachunku bankowym.

Stan FUS na 31 grudnia 2003 r. zmniejszył się w stosunku do stanu na 31 grudnia 2002 r. do kwoty (minus) 12 530 057 tys. zł.

Osiągnięte przez FUS w 2003 r. wpływy, łącznie z dotacją, nie pozwalały na pełne pokrycie wydatków związanych z wypłatą świadczeń, dla zachowania płynności finansowej Zakład zmuszony był podjąć działania umożliwiające pozyskanie dodatkowych środków. Powstałe w ciągu roku niedobory były wyrównywane dzięki uzyskaniu środków w formie kredytów w bankach komercyjnych.

III. DZIAŁANIA W ZAKRESIE LIKWIDACJI ZADŁUŻEŃ FUNDUSZU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (FUS)

1. Realizacja dochodów

Na stan rozliczeń z płatnikami składek wpływ ma jakość składanych dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych przez płatników składek. Dlatego też Zakład Ubezpieczeń Społecznych szczególnie naciska na współpracę z płatnikami składek w tym zakresie, m.in. poprzez systematyczne informowanie płatników o popełnionych błędach, porządkowanie danych identyfikacyjnych płatników i ubezpieczonych oraz ciągłą weryfikację i upowszechnianie stosowanej wykładni aktów prawnych. Zadania te realizowane są przez tzw. „Program 100 %”, którego celem jest wyeliminowanie dokumentów błędnych składanych przez płatników i doprowadzenie do ich 100 % poprawności i identyfikacji. Realizacja programu w latach 2001-2002 przyczyniła się do:

- 1) poprawy jakości składanych na bieżąco dokumentów rozliczeniowych, która obecnie wynosi 98 %,
- 2) obniżenia liczby prowadzonych postępowań wyjaśniających z płatnikami składek, w związku z poprawą jakości dokumentów rozliczeniowych i skutecznością porządkowania oraz weryfikacji bazy danych płatników i ubezpieczonych z 270 tys. w 2002 r. do 130 tys. w 2003 r.

2. Zadłużenia płatników z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne

Według stanu na 31 grudnia 2003 r. zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne wynosiły 10 034 260 tys. zł i w porównaniu do stanu na koniec roku poprzedniego spadły aż o 16,9 %. To istotne obniżenie stanu zadłużeń znajduje swoje uzasadnienie przede wszystkim w umorzeniu składek w kwocie 3 781,4 mln zł wobec spółek węgla kamiennego na podstawie postanowień ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003-2006 jak również w pierwszych decyzjach umorzeniowych wydanych na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców.

Stan zadłużeń z tytułu należności na FUS na przestrzeni 2003 r. obrazuje poniższe zestawienie:

kwoty w tys. zł

Wyszczególnienie	31.12.2002 r.	31.12.2003 r.	Wskaźnik% (3:2)
1	2	3	4
Zadłużenie na ubezpieczenia społeczne	12 078 239	10 034 260	83,1
Z tego: z tytułu rozliczeń za okres do 31.12.1998r.	6 014 826	3 004 573	50,0

Źródło danych: ewidencja księgowa Zakładu+ informacja statystyczna D-4 (dane za okres do XII/98, po uwzględnieniu decyzji umorzeniowych na tle ustawy z 28.11.2003r.).

3. Przymusowe dochodzenie zadłużeń z tytułu składek i stosowane działania egzekucyjne wobec niesolidnych płatników składek

Zakres podejmowanych działań egzekucyjnych wobec niesolidnych płatników składek obrazuje zestawienie:

Lp	Wyszczególnienie	Na przestrzeni roku 2002		Na przestrzeni roku 2003		Wskaźnik %	
		Liczba skierowanych Tytułów/zajęć	Kwota w mln zł	Liczba skierowanych Tytułów/zajęć	Kwota w mln zł	5:3	6:4
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Egzekucja własna prowadzona przez oddziały ZUS	401 711	2 066,2	536 600	3 210,9	133,6	155,4
2	Egzekucja prowadzona przez urzędy skarbowe	733 188	1 213,1	1 031 346	1 973,8	140,7	162,7
3	Egzekucja prowadzona w pozostałym trybie (sądowa, syndyk masy upadłościowej)	24 799	1 096,7	33 107	1 251,5	133,5	114,1
RAZEM		1 159 698	4 376,0	1 601 053	6 436,2	138,1	147,1

Źródło danych: informacja statystyczna D-3

Przedstawione dane wskazują, że nadal zwiększa się liczba skierowanych tytułów wykonawczych i zajęć w ramach egzekucji własnej (o 38,1 % w stosunku do 2002 r.) oraz że powiększyła się znacząco kwota zadłużeń objęta działaniami egzekucyjnymi - o 47, 1 % w stosunku do 2002 r.

W roku 2003 wystąpiło jednak nieznaczne obniżenie tempa odzyskiwania zadłużeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne objętych działaniami egzekucyjnymi. Obrazuje to poniższe zestawienie wskaźników efektywności egzekucji:

Wyszczególnienie	Wskaźnik efektywności egzekucji prowadzonej przez:			
	Urzędy skarbowe na przestrzeni		Oddziały ZUS na przestrzeni	
	2002 r.	2003 r.	2002 r.	2003 r.
Ubezpieczenia społeczne (FUS)	11,88	8,98	31,67	25,35

Źródło danych: informacja statystyczna D-3

Na takie obniżenie wskaźników efektywności egzekucji wpływ miały postanowienia ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców, a także trudności finansowe płatników składek, wynikające z sytuacji gospodarczej kraju, zatorów płatniczych, braku majątku z którego można skutecznie dochodzić należności.

Stan ten jest również efektem stale rosnącego zakresu tytułów wykonawczych zwracanych przez urzędy skarbowe bez realizacji, z protokołami nieściągalności.

Finansowym efektem działań podjętych przez oddziały ZUS wobec niesolidnych płatników są odzyskane należności.

Przychody z egzekucji na poczet należności FUS według rodzaju obrazuje poniższe zestawienie:

Kwoty w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	Na przestrzeni 2002 r.	na przestrzeni 2003 r.	wskaźnik % 4 : 3
1	2	3	4	5
1	w ramach egzekucji prowadzonej przez oddziały ZUS(własnej)	423 947,8	448 974,2	105,9
1a	Dobrowolne wpłaty dokonane przez dłużników po wdrożeniu egzekucji Własnej	78 755,6	113 102,6	143,6
2	w ramach egzekucji prowadzonej przez urzędy skarbowe	195 156,2	204 174,3	104,6
2a	Dobrowolne wpłaty dokonane przez dłużników po wdrożeniu egzekucji do Urzędów skarbowych	60 434,0	63 948,3	105,8
3	w ramach egzekucji w pozostałym trybie (sąd, syndyk masy upadłościowej)	47 615,1	57 201,1	120,1
3a	Dobrowolne wpłaty dokonane przez dłużników po wdrożeniu egzekucji w pozostałym trybie	18 149,9	7 881,7	43,4
Razem przychody z egzekucji		666 719,1	710 349,6	106,5
Razem dobrowolne wpłaty		157 339,5	184 932,6	117,5
Ogółem przychody + dobrowolne wpłaty		824 058,6	895 282,2	108,6

Źródło danych: informacja statystyczna D -3

Istotne rozszerzenie działań egzekucyjnych przyczyniło się bezpośrednio do wzrostu przychodów odzyskiwanych w wyniku podjętych działań egzekucyjnych, powodując, że ściągalność składek wyniosła w 2003 r. 96,6%, a więc utrzymała się na poziomie 2002 roku.

Jednostki organizacyjne Zakładu posiadając bieżące rozeznanie odnośnie rozliczeń z płatnikami składek, którzy nie przestrzegają ciężących na nich obowiązków, w tym terminowego opłacania składek wykorzystywały inne instrumenty zabezpieczające poprawę ściągalności składek i dyscyplinujące płatników, jakimi są sankcje.

Zakres sankcji zastosowanych w 2003 r. w porównaniu z rokiem 2002 wobec niesolidnych płatników składek obrazuje poniższe zestawienie:

Rodzaj sankcji	Liczba w roku		
	2002r.	2003r.	wskaźnik % 3 : 2
1	2	3	4
1. Dodatkowe opłaty wymierzone płatnikom	17 843	23 839	133,6
2. Wnioski o wpis hipoteki	14 457	20 468	141,6
3. Wnioski do prokuratury	1 289	1 118	86,7
4. Wnioski o ogłoszenie upadłości	342	214	62,6
5. Wnioski do sądów grodzkich	4 066	4 994	122,8

Źródło danych: miesięczne raporty z oddziałów ZUS

Powyższe dane wskazują na szerokie stosowanie działań dyscyplinujących wobec niesolidnych płatników składek, co przyniosło wymierne efekty w zakresie ściągalności składek.

Zmniejszenie liczby wniosków kierowanych w 2003 r. przez oddziały ZUS do prokuratur wynikało m.in. z faktu, że prokuratury oddalały lub umarzały sprawy, uzasadniając te decyzje znikomą szkodliwością czynu lub brakiem znamion czynu zabronionego. W związku z tym oddziały ZUS uznając tę sankcję za mało skuteczną ograniczyły jej stosowanie.

Ograniczenie liczby wniosków o ogłoszenie upadłości wynikało z ustawy restrukturyzacyjnej z 30 sierpnia 2002 r.

IV. KONTROLE PŁATNIKÓW SKŁADEK

W 2003 roku działalność kontrolna w zakresie kontroli płatników składek prowadzona przez Zakład charakteryzowała się różnorodnością podejmowanych przez oddziały ZUS zadań kontrolnych, które obejmowały wszystkie formy i rodzaje postępowań.

W roku sprawozdawczym podjęto ogółem 98 172 zadania kontrolne, tj. o 172 więcej niż w 2002 r. przy zmniejszonym (o 34 osoby), stanie zatrudnienia inspektorów kontroli Zakładu w stosunku do roku poprzedniego, z tego:

- 15 989 kontroli planowych,
- 12 629 kontroli problemowych koordynowanych przez Centralę Zakładu,
- 57 799 kontroli doraźnych,
- 11 755 postępowań wyjaśniających.

W roku 2003 nastąpił wzrost kontroli planowych o 56 % w stosunku do 2002 roku. W rezultacie struktura realizowanych kontroli uległa zmianie na korzyść kontroli planowych przy jednoczesnym spadku postępowań wyjaśniających. Kontrole doraźne były realizowane w liczbie i zakresie wynikającym z bieżących potrzeb oddziałów ZUS i stanowiły najwyższy odsetek podjętych zadań, tj. blisko 59 %.

Nieprawidłowości stwierdzono w toku 62 730 kontroli płatników składek. Wynik finansowy ustalono w 10 113 kontrolach. Najwyższy odsetek, tj. 69,9 % kontroli, w których ustalono wynik finansowy stanowiły kontrole planowe.

Główne ustalenia dokonane w toku kontroli, w tym wyniki finansowe obrazuje poniższa tabela:

Lp	Wyszczególnienie	Kwota w zł	Liczba osób		Liczba		
			Objętych ubezpieczeniami	Wylączonych z ubezpieczeń	nadpłat	Niedopłat	
1.	Ogółem przypis składek	58.779.853,48	X	x	X	X	
2.	Ogółem odpis składek	9.317.332,08	X	x	X	X	
3.	Zgłoszenia do ubezpieczeń	X	14 502*	x	X	X	
4.	Wylączenia z ubezpieczeń	X	X	6 429**			
5.	Ogółem nadpłaty świadczeń krótkoterminowych	6.467.289,71	X	x	6 668	X	
6.	Ogółem niedopłaty świadczeń krótkoterminowych	478.021,71	X	x	X	4 232	
7.	Różnice w rozliczeniu świadczeń	na dobro FUS	5.299.671,77	X	x	X	X
		na dobro płatników	421.275,19	X	x	X	X
8.	Nadpłaty emerytur i rent	20.513,00	X	x	18	X	
9.	Niedopłaty emerytur i rent	13.557,49	X	x	X	41	

* w tym dot. ubezpieczenia zdrowotnego 7 069

** w tym dot. ubezpieczenia zdrowotnego 2 926

Na tle kontroli płatników składek sporządzono ogółem 2 889 wniosków, zawiadomień i informacji skierowanych do sądów i policji w sprawach o wykroczenia, prokuratury, Państwowej Inspekcji Pracy, Urzędu Kontroli Skarbowej, Urzędu Skarbowego i Urzędu Pracy oraz innych instytucji, w tym w związku z ubezpieczeniem zdrowotnym.

V. WDROŻENIE KOMPLEKSOWEGO SYSTEMU INFORMATYCZNEGO ZUS

Działania związane z wdrożeniem Kompleksowego Systemu Informatycznego ZUS w 2003 r. koncentrowały się w następujących podstawowych obszarach:

- 1) normatywno-organizacyjnym,
- 2) wykonywania umowy z Generalnym Realizatorem Inwestycji,
- 3) związanych z funkcjonowaniem KSI ZUS.

1. Działania o charakterze normatywno-organizacyjnym

- 1) podpisano z Generalnym Realizatorem Inwestycji w dniu 27 lutego 2003 r. Aneks nr 9 do tekstu jednolitego z dnia 23 kwietnia 1998 r. „Umowy o zaprojektowanie i wykonanie Kompleksowego Systemu Informatycznego dla Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz przekazanie do eksploatacji oprogramowania użytkowego w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych”, zawartej w dniu 10 października 1997 r. w Warszawie, dotyczący zmiany ilości godzin przewidywanych na szkolenie dla użytkownika,

- 2) podpisano z Generalnym Realizatorem Inwestycji w dniu 3 lipca 2003 r. Aneks nr 10 do tekstu jednolitego z dnia 23 kwietnia 1998 r. „Umowy o zaprojektowanie i wykonanie Kompleksowego Systemu Informatycznego dla Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz przekazanie do eksploatacji oprogramowania użytkowego w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych”, zawartej w dniu 10 października 1997 r. w Warszawie, dotyczący ustalenia realnych dat realizacji pozostałych do wykonania komponentów KSI oraz dostosowania do nich harmonogramu oraz zmiany architektury niektórych podsystemów będącej wynikiem doświadczeń i nowych potrzeb wynikających m.in. z informowania ubezpieczonych o pobranych składkach na ubezpieczenie emerytalne,
- 3) w związku z koniecznością dostosowania KSI ZUS do zadań wynikających ze zmian przepisów prawnych, doświadczeń nabytych w trakcie eksploatacji systemu i nowych potrzeb zgłaszanych przez instytucje współpracujące – po przeprowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia – podpisano z Generalnym Realizatorem Inwestycji w dniu 18 czerwca 2003 r. Umowę Uzupełniającą 2 oraz w dniu 28 października 2003 r. Umowę Uzupełniającą 3 do „Umowy o zaprojektowanie i wykonanie Kompleksowego Systemu Informatycznego dla Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz przekazanie do eksploatacji oprogramowania użytkowego w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych”, zawartej w dniu 10 października 1997 r.,
- 4) podpisano z Generalnym Realizatorem Inwestycji w dniu 5 czerwca oraz 30 czerwca 2003 r. Porozumienia, których zawarcie wynikało z potrzeby przyspieszenia oceny praktycznego sprawdzenia określonych modułów oprogramowania, stopnia spełniania przez nie potrzeb ZUS określonych w protokołach konieczności zmian w oprogramowaniu, zanim zakończone zostanie stosowne postępowanie skutkujące zawarciem umowy,
- 5) podpisano z Generalnym Realizatorem Inwestycji w dniu 19 września 2003 r. Aneks nr 1 do Umowy z dnia 20 kwietnia 2001 r. na rozbudowę oprogramowania KSI i zrealizowanie usług związanych z wdrożeniem tych zmian w Centrali i terenowych jednostkach organizacyjnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, dotyczący wydłużenia do 31 października 2005 r. świadczenia usług nadzoru gwarancyjnego nad eksploatacją, eksploatacji wstępnej pod nadzorem GRI oraz nadzoru autorskiego dla modułów wyspecyfikowanych w załącznikach do Aneksu,
- 6) powołano Zespół do spraw monitorowania realizacji zadań związanych z rozliczeniem zaległości. W ramach prac Zespołu zostały wykonane przygotowania do akcji informowania ubezpieczonych o składkach emerytalnych zgromadzonych na ich indywidualnych kontach.

2. Wykonywanie umowy z Generalnym Realizatorem Inwestycji

Realizacja umowy z Generalnym Realizatorem Inwestycji przedstawiała się następująco:

- 1) wykonano 12 specyfikacji dla podsystemów i modułów, 2 projekty konstrukcyjne, 11 projektów właściwości użytkowych modułów, 10 projektów testów akceptacyjnych modułów, przetestowano i odebrano 12 modułów w wersji bazowej oraz 10 modułów w wersji eksploatacyjnej,

- 2) w ramach realizacji umowy uzupełniającej nr 2 z dnia 18 czerwca 2003 r. zrealizowano 24 moduły w wersji eksploatacyjnej,
- 3) w ramach realizacji umowy uzupełniającej nr 3 z dnia 28 października 2003 r. zrealizowano 23 moduły w wersji eksploatacyjnej.

3. Pozostałe działania związane z funkcjonowaniem KSI ZUS

Utrzymywanie pełnej zdolności do realizacji zadań użytkowych systemu wymagało wprowadzenia zmian funkcjonalnych do niektórych eksploatowanych elementów architektury KSI ZUS oraz podjęcia działań modernizujących system.

Zakres niezbędnych zmian został określony przez zespoły realizacyjne i zespoły specjalistów. W toku prac zespołów tworzone były dokumenty: *Wnioski o zmiany funkcjonalne w oprogramowaniu KSI ZUS* oraz *Protokoły konieczności wprowadzenia zmian funkcjonalnych w oprogramowaniu KSI ZUS*. Obsługa dokumentów była realizowana zgodnie z *Procedurą zgłaszania i uzgadniania zmian funkcjonalnych w oprogramowaniu użytkowym KSI ZUS z dnia 28 lutego 2002 r.*

W ramach prac nad poprawą stanu rejestrów i rozliczeń:

- włączono do eksploatacji oprogramowanie służące poprawie stanu konta, wykonane na podstawie wniosków ZUS złożonych w efekcie wykonanych analiz kont i statystyk błędów w dokumentach przekazanych przez płatników,
- wdrożono pierwszą wersję oprogramowania do scalania kont ubezpieczonych,
- ponownie przetworzono dokument ZUS ZUA z kodami ubezpieczenia 12 XXXX od podanego płatnika w celu uporządkowania zgłoszeń składanych przez scalane oddziały ZUS za osoby przebywające na urlopie wychowawczym oraz pobierających zasiłek macierzyński.

VI. REALIZACJA ŚWIADCZEŃ

1. Emerytury i renty

W 2003 r. oddziały ZUS wypłacały świadczenia emerytalno-rentowe dla ponad 7,1 mln osób.

Strukturę wypłacanych świadczeń w 2003 r. w porównaniu do 2002 r. obrazuje poniższa tabela:

Stan na:	Wyszczególnienie	Liczba świadczeń z FUS *)
31.12.2002 r.	Ogółem	7 334 802
	Emerytury**)	3 725 634
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	2 353 624
	Renty rodzinne	1 255 544
31.12.2003 r.	Ogółem	7 347 031
	Emerytury**)	3 864 012
	Renty z tytułu Niezdolności do Pracy	2 218 327
	Renty rodzinne	1 264 692

*) Łącznie ze świadczeniami zbiegowymi wypadkowymi MON, MSWiA i MS finansowanymi z FUS, ale bez emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych oraz bez emerytur i rent

osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego.
**) Łącznie z emeryturami pobieranymi w zbiegu.

Ponadto w 2003 r. oddziały Zakładu obsługiwały łącznie około 242,3 tys. emerytur i rent zbiegających się ze świadczeniami przyznanymi przez inne organy rentowe i wypłacanymi przez te organy, a mianowicie: Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Wojskowe Biuro Emerytalne, Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Biuro Emerytalne Służby Więziennej.

W roku 2003 wpłynęło do oddziałów blisko 4,1 mln. wniosków o świadczenia emerytalno-rentowe. W stosunku do 2002 r. wpływ wniosków pierwszorazowych wzrósł o 18,7 %. Natomiast w IV kwartale 2003 r. wpłynęło 124,5 tys. wniosków tj. o 91,6% więcej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Wpływ wniosków zamiennych wzrósł o 2,3%.

Jedną z przyczyn wzrostu wpływu wniosków o zmianę wysokości świadczenia była zmiana wykładni przepisów, tj. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2001 r., w myśl której zostały zmienione zasady ustalania wysokości emerytury dla osób, uprawnionych wcześniej do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Ponadto w ramach przeprowadzonej na bieżąco weryfikacji akt rentowych oddziały ZUS nadal realizowały, wynikającą również z orzeczenia sądowego – zmianę wykładni przepisów art. 33 i art. 15 ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent dotyczącą:

- konieczności doliczania dodatkowych, nieuwzględnionych w wymiarze zrewaloryzowanego świadczenia okresów składkowych i nieskładkowych – bez rozdziału dotychczasowych okresów na składkowe i nieskładkowe,
- konieczności doliczania zwiększeń z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników - osobom, którym przyznano do świadczenia część składkową z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego.

W marcu 2003 r. realizowana była waloryzacja świadczeń emerytalno-rentowych. Kwoty dodatków do emerytur i rent: pielęgnacyjnego, dla sieroty zupełnej, za tajne nauczanie, maksymalnego świadczenia pieniężnego dla byłych żołnierzy górników, świadczenia w wysokości dodatku kombatanckiego, świadczenia pieniężnego przysługującego osobom deportowanym w maksymalnej wysokości oraz zasiłku pielęgnacyjnego, ustalało się od dnia 1 marca 2003 r. poprzez pomnożenie kwot dodatków, świadczeń i zasiłku w wysokości obowiązującej od dnia 1 czerwca 2002 r. przez wskaźnik waloryzacji. Podwyższeniu podlegała również podstawa wymiaru świadczeń.

Waloryzacji od dnia 1 marca 2003 r. na zasadach określonych dla inwalidów wojennych i wojskowych, a także rent rodzinnych po tych inwalidach podlegały te renty, których podstawa wymiaru, ustalona na dzień 28 lutego 2003 r. była niższa niż kwota 1350,00 zł.

W oddziałach Zakładu waloryzacją od 1 marca objęto ok. 7,4 mln emerytów i rencistów otrzymujących emeryturę bądź rentę pracowniczą .

Ponadto realizowano następujące zadania:

- 1) rozliczano zaliczki na podatek dochodowy osób fizycznych potrącone z emerytur i rent w 2002 r.; niezależnie od zadań związanych z poborem zaliczek na podatek z bieżąco wypłacanych emerytur i rent dokonano rocznego rozliczenia podatku od emerytur i rent wypłacanych w 2002 r. oraz sporządzono dla emerytów i rencistów informacje

podatkową o łącznej kwocie dochodów ze świadczeń i o łącznej kwocie potrąconych od nich zaliczek na podatek. Rozliczenie roczne podatku i informacje podatkowe za 2002 r. zostały przesłane do wszystkich świadczeniobiorców w terminie do dnia 15 marca 2003 r. Pełnego rozliczenia rocznego podatku za 2002 r. dokonano dla ponad 7 mln świadczeniobiorców,

- 2) ustalano kapitał początkowy; (od 1 stycznia 2003 r. do 31 grudnia 2003 r. wydano i przekazano zainteresowanym 742 tys. decyzji),
- 3) ustalano uprawnienia do zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych oraz wydawano decyzje w sprawie przyznania zasiłków oraz ich wypłaty; ustalono uprawnienia do zasiłków rodzinnych dla 539,4 tys. osób pobierających emerytury i renty, a także członków ich rodzin, natomiast uprawnienia do zasiłków pielęgnacyjnych wypłacanych przy emeryturach i rentach dla 188,4 tys. osób,
- 4) przyznawano i wypłacano renty socjalne; (od 1 października 2003 r. do 31 grudnia 2003 r. wydano łącznie 238,8 tys. decyzji przyznających rentę socjalną). Zgodnie z ustawą z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej z dniem 1 października 2003 r. świadczenie to przyznaje i wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych lub inny organ emerytalno – rentowy wypłacający rentę rodzinną. Zgodnie z art. 26 ust. 4 ustawy ośrodki pomocy społecznej przekazały do dnia 31 sierpnia 2003 r. jednostkom organizacyjnym Zakładu, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osób pobierających rentę socjalną, dokumentację umożliwiającą przyznanie i wypłatę renty socjalnej od dnia wejścia w życie ustawy tj. od 1 października 2003 r. Do dnia 5 października 2003 r. ośrodki pomocy społecznej dodatkowo przekazały listę osób, którym nie wypłacono renty socjalnej za wrzesień 2003 r., a także dokumentację osób, którym przyznały rentę socjalną we wrześniu 2003 r.,
- 5) rozliczano świadczenia osób, które w 2002 r. osiągały dochody powodujące zawieszenie prawa do emerytury lub renty bądź zmniejszenie ich wysokości; rozliczenia dokonano w stosunku do 26 ,3 tys. świadczeniobiorców,
- 6) podwyższano ryczały energetyczne; podwyżkę ryczału otrzymało 1 779 emerytów i rencistów,
- 7) potrącano składki na powszechne ubezpieczenie zdrowotne emerytów i rencistów.

W 2003 r. były realizowane następujące dodatkowe zadania:

- 1) wypłacano świadczenia pieniężne dla 2 768 osób deportowanych,
- 2) wypłacano świadczenia w wysokości dodatku kombatanckiego dla 964 osób,
- 3) wypłacano należności w wysokości zniżki w opłacaniu składki na obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej lub składki na dobrowolne ubezpieczenie auto casco; (od 1 stycznia do 31 grudnia 2003 r. wydano 17,1 tys. decyzji),
- 4) obsługiwano reklamacje w sprawie wypłaty rekompensat.

W wyniku opracowania stosownych wniosków Prezes ZUS podjął decyzje o przyznaniu lub odmowie świadczenia wyjątkowego dla 8 369 osób z tego:

- decyzji pozytywnych – 2 480 (w tym 517 decyzje dla 100-latków),
- decyzji negatywnych – 5 889.

W porównaniu do 2002 r. nastąpił wzrost wniosków o przyznanie świadczenia w drodze wyjątku o 274.

2. Świadczenia emerytalno-rentowe realizowane na podstawie umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym

W 2003 r. Zakład wykonywał postanowienia umów o zabezpieczeniu społecznym zawartych przez Polskę z Austrią, Belgią, Bułgarią, b. Czechosłowacją, Francją, Hiszpanią, b. Jugosławią, Luksemburgiem, Niemcami i Węgrami oraz porozumienia o wzajemnym transferze świadczeń emerytalno-rentowych zawarte z USA, Wielką Brytanią i b. ZSRR.

Wyznaczone przez Prezesa Zakładu jednostki organizacyjne ZUS załatwiający indywidualne sprawy emerytalno-rentowe na podstawie umów międzynarodowych (JRUM):

- 1) skompletowały ok. 10 200 wniosków emerytalno-rentowych na podstawie umów, z tego ok. 6 000 o świadczenia polskie i ok. 4 200 o świadczenia zagraniczne,
- 2) wydały ponad 16 900 decyzji dotyczących polskich emerytur i rent (pierwszorazowych, zamiennych i odmownych), z tego: ponad 6 900 – osobom zamieszkałym za granicą i ok. 10 000 – osobom zamieszkałym w Polsce oraz wydały 30 700 decyzji podwyżkowych,
- 3) wypłacały polskie emerytury i renty dla ok. 12 800 osób zamieszkałych w Polsce (w wysokościach częściowych wobec zbiegu z rentami zagranicznymi) na kwotę 111 890,7 tys. zł.,
- 4) transferowały polskie emerytury i renty dla ok. 18 400 osób zamieszkałych w państwach umownych, głównie w Niemczech (6,9 tys.), Republice Czeskiej (3,1 tys.), Francji (3,3 tys.) i USA (2,8 tys.) – na kwotę 159 295, 2 tys. zł.,
- 5) pośredniczyły w przekazywaniu rent zagranicznych dla ok. 12 400 osób zamieszkałych w Polsce w formie zleceń dewizowych ZUS do realizacji wypłaty tych świadczeń w bankach, w tym – ok. 7,6 tys. zaopatrzeń niemieckich dla ofiar wojny.

Ponadto realizowano decyzje Prezesa Rady Ministrów RP przekazując świadczenia specjalne dla ok. 4,5 tys. polskich kombatanów zamieszkałych za granicą – głównie na Białorusi (ok. 2,2 tys.), Ukrainie (ok. 1,8 tys.) i Litwie (ok. 0,3 tys.).

Liczba spraw emerytalno-rentowych realizowanych w 2003 r. na podstawie umów międzynarodowych – w porównaniu z 2002 r. wzrosła o 4,3 %. Wzrost ten wynikał przede wszystkim ze wzrostu liczby polskich świadczeń emerytalno-rentowych transferowanych głównie do RFN i Austrii oraz wypłacanych w Polsce w zbiegu z rentami z Czech i Austrii.

Natomiast istotnemu zmniejszeniu (o ok. 47 %) uległa liczba świadczeń zagranicznych wypłacanych za pośrednictwem ZUS osobom uprawnionym zamieszkałym w Polsce. Spowodowane to było głównie wyłączeniem od 1 stycznia 2003 r. pośrednictwa ZUS w przekazywaniu czeskich świadczeń dla osób uprawnionych zamieszkałych w Polsce.

Ponadto w 2003 r.:

- 1) wdrożono bezpośrednie transfery polskich świadczeń emerytalno-rentowych dla osób uprawnionych zamieszkałych w Republice Czeskiej (od 1 stycznia),
- 2) rozpoczęto realizację polsko-hiszpańskiej Konwencji o zabezpieczeniu społecznym (od października),
- 3) rozpoczęto prace w zakresie przygotowania warunków organizacyjno-technicznych do wdrożenia realizacji polsko-niderlandzkiej umowy o zabezpieczeniu społecznym.

W 2003 r. zrealizowano następujące zadania związane z przygotowaniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do wdrożenia od maja 2004 r. wykonawstwa Rozporządzeń

EWG Nr 1408/71 i Nr 574/72 dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego:

- 1) stworzono podstawy formalno – organizacyjne poprzez wydanie stosownych zarządzeń Prezesa Zakładu,
- 2) określono potrzeby jednostek wykonawczych w zakresie zasobów kadrowych oraz infrastruktury technicznej, niezbędnych do realizacji zadań wynikających z Rozporządzeń,
- 3) zabezpieczono środki finansowe dla jednostek organizacyjnych Zakładu na przygotowanie wdrożenia i realizacji od maja 2004 r. zadań wynikających z Rozporządzeń,
- 4) dokonano analizy polskich przepisów realizowanych przez Zakład w celu ich dostosowania do postanowień Rozporządzeń oraz wskazania postanowień wymagających interpretacji Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, odpowiedzialnego za koordynację systemów zabezpieczenia społecznego (w lipcu 2003 r. przekazano do MGPIPS szereg propozycji zmian przepisów realizowanych przez ZUS oraz wniosków dotyczących wykładni wskazanych przepisów Rozporządzeń),
- 5) rozpoczęto przygotowywanie pracowników komórek organizacyjnych w oddziałach ZUS, które będą pełnić funkcje instytucji właściwych do załatwiania określonych spraw na podstawie Rozporządzeń w zakresie potwierdzania podlegania ubezpieczeniu w Polsce, rozpatrywania wniosków o świadczenia krótkoterminowe z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego oraz o świadczenia emerytalno-rentowe,
- 6) dokonano uzgodnień z bankami w zakresie sposobu przekazywania wpłat składek na rachunki centralne przez płatników zagranicznych nie posiadających w Polsce siedziby lub przedstawicielstwa,
- 7) rozpoczęto prace mające na celu przygotowanie formularzy unijnych typu E dla jednostek organizacyjnych Zakładu, które będą wykonywać funkcje instytucji właściwych przy załatwianiu określonych spraw na podstawie Rozporządzeń.

4. Świadczenia krótkoterminowe

W 2003 r. wdrożono:

- 1) przepisy ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych – w zakresie świadczeń krótkoterminowych,
- 2) przepisy ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę – w zakresie ustalania minimalnej podstawy wymiaru zasiłków w razie choroby i macierzyństwa,
- 3) przepisy ustawy z dnia 26 lipca 2002 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw – w zakresie zmian dotyczących zasad wypłaty wynagrodzenia za okres niezdolności do pracy z powodu choroby, przysługującego pracownikom na podstawie art. 92 Kodeksu pracy,
- 4) przepisy ustawy z dnia 9 kwietnia 2003 r. o zmianie ustawy o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych oraz ustawy o Funduszu Alimentacyjnym, która przedłużyła okres zasiłkowy zasiłków z budżetu państwa i okres wypłaty świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego od 1 czerwca 2003 r. do 31 grudnia 2003 r.,

- 5) przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, która m.in. wprowadziła utratę ważności zaświadczeń lekarskich uprawniających do zasiłku pielęgnacyjnego od 1 czerwca 2003 r. oraz uzależniła prawo do tego zasiłku od przedłożenia orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności,
- 6) przepisy ustawy z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia, która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 2003 r. i w odmienny sposób uregulowała podleganie ubezpieczeniu zdrowotnemu osób przebywających na urloпах wychowawczych.

Zakład opracował propozycje zmian w ustawie o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa dotyczące m.in. warunków uzyskania prawa do świadczeń za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia oraz podstawy wymiaru tych świadczeń.

W pionie świadczeń krótkoterminowych przeprowadzono w 2003 r.:

- 1) akcję przekazania świadczeniobiorcom informacji o dochodach oraz pobranych zaliczkach na podatek dochodowy w 2002 r. Akcją objęto 744,3 tys. świadczeniobiorców pobierających świadczenia w razie choroby i macierzyństwa i świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego; był to wzrost w stosunku do 2002 r. o 4,0%,
- 2) dwie akcje dotyczące przedłużenia okresu wypłaty zasiłków rodzinnych i wychowawczych oraz do świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego na nowy okres od 1 czerwca 2003 r. do 31 grudnia 2003 r. oraz od 1 stycznia 2004 r. do 30 kwietnia 2004 r. Na okres od 1 czerwca 2003 r. do 31 grudnia 2003 r. wydano decyzje: w sprawie zasiłków rodzinnych dla ok. 230 tys. osób, a w sprawie zasiłków wychowawczych dla ok. 80 tys. osób. W następstwie dokonanych ustaleń od 1 czerwca 2003 r. komórki zasiłkowe oddziałów ZUS podjęły dalszą wypłatę wyżej wymienionych zasiłków. Na ten okres przedłużono także wypłatę świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego dla ok. 470 tys. osób,
- 3) akcję ubezpieczenia osób pobierających zasiłki wychowawcze i zasiłki macierzyńskie; przeprowadzono postępowanie w sprawie podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i zdrowotnemu w okresie od 1 grudnia 2002 r. do 30 listopada 2003 r., sporządzając raporty miesięczne za osoby pobierające zasiłki wychowawcze oraz zasiłki macierzyńskie i zasiłki w wysokości zasiłku macierzyńskiego, a także raporty korygujące wystawione w 2003 r. dla 2 316, 9 tys. osób (tj. o 66,0 % więcej niż w 2002 r.), w tym: - 1 650, 1 tys. dla osób pobierających zasiłki wychowawcze i 666, 8 tys. dla osób pobierających zasiłki macierzyńskie i zasiłki w wysokości zasiłków macierzyńskich.

W akcji tej sporządzono dokumenty zgłoszeniowe i wyrejestrowujące za osoby pobierające te zasiłki wypłacone w okresie od czerwca 2001 r. do listopada 2003 r. w liczbie 748, 6 tys. dokumentów, w tym: 315,5 tys. za osoby pobierające zasiłki wychowawcze oraz 433,1 tys. za osoby pobierające zasiłki macierzyńskie i zasiłki w wysokości zasiłków macierzyńskich.

W 2003 r. załatwiono w Zakładzie 292,2 tys. spraw indywidualnych z zakresu wykładni przepisów zasiłkowych, które wpłynęły od ubezpieczonych i płatników składek. Z tej liczby – 30,1 tys. spraw (tj. 10,6 %) zostało zakończonych wydaniem decyzji. Natomiast w zakresie ustalania uprawnień do świadczeń krótkoterminowych, wysokości i ich wypłaty wydano 890,7 tys. decyzji.

W 2003 r. komórki świadczeń krótkoterminowych, rozpatrując sprawy świadczeń rehabilitacyjnych wydały 58,2 tys. decyzji w sprawach tych świadczeń, w tym 48, 5 tys. decyzji przyznających. Natomiast załatwiając sprawy przedłużeń okresu zasiłkowego wydano 49, 5 tys. decyzji odmawiających tego prawa.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano 8,2 mln wypłat zasiłków, tj. o 1,2% więcej niż w roku poprzednim. W 2003 r. zarejestrowano do realizacji wypłat zasiłków – 3,9 mln zwolnień lekarskich, co stanowi wzrost w stosunku do 2002 r. o 8,7 %.

W 2003 r. liczba dni absencji chorobowej wyniosła ogółem 158, 4 mln. dni na kwotę 6 169, 7 mln zł, w tym liczba dni zasiłków chorobowych sfinansowanych ze środków FUS wyniosła 99, 4 mln dni na kwotę 3 817,4 mln zł. Odnotowano więc, po kilkuletnim spadku, wzrost liczby absencji ogółem o 5 % w stosunku do 2002 r., w stosunku do absencji finansowanej z FUS o 8,7 %.

W 2003 r. udział wypłat z FUS na zasiłki chorobowe w wypłatach ogółem zwiększył się o 2,5 punktów procentowych i wyniósł 61,9 %. Głównymi przyczynami tego wzrostu były:

- 1) nowelizacja Kodeksu pracy, zgodnie z którą od 1 stycznia 2003 r. pracodawca finansował nie 35 a 33 dni absencji chorobowej pracownika, a w przypadku niezdolności do pracy trwającej krócej niż 7 dni – pracownik tracił prawo do wynagrodzenia za pierwszy dzień niezdolności do pracy, co spowodowało zwiększenie udziału dłuższych zwolnień lekarskich w ogólnej liczbie zwolnień,
- 2) wprowadzenie nowych przepisów o ubezpieczeniu z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, na podstawie których od pierwszego dnia niezdolności do pracy wypłacano zasiłki chorobowe z FUS, nie wypłacano wynagrodzenia za okres pierwszych 33 dni niezdolności do pracy.

Mimo większej liczby wpływających zwolnień lekarskich oraz trudności w uzyskiwaniu informacji o przebiegu ubezpieczenia osób występujących o przyznanie i wypłatę zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, oddziały ZUS utrzymywały wysoki wskaźnik terminowości wypłat, tj. 97,2 % (o 1,4 % wyższy niż w 2002 r.).

W 2003 r. nastąpił dalszy wzrost przeprowadzanych przez oddziały ZUS kontroli prawidłowości wykorzystywania przez ubezpieczonych zwolnień lekarskich od pracy. Pracownicy oddziałów ZUS skontrolowali 67,5 tys. osób (w tym 34,7 tys. osób prowadzących działalność pozarolniczą), korzystających ze zwolnień lekarskich, co w stosunku do 2002 r. stanowi wzrost o 10,2 %.

W 2003 r. w wyniku przeprowadzonych kontroli prawidłowości wykorzystywania zwolnień lekarskich od pracy z powodu choroby lub konieczności sprawowania przez ubezpieczonego opieki nad chorym członkiem rodziny – 2,3 tys. osób zostało pozbawionych prawa do zasiłku chorobowego, opiekuńczego lub świadczenia rehabilitacyjnego (z tego 1,6 tys. osób prowadzących pozarolniczą działalność), co stanowi wzrost o 15, 7 % w stosunku do 2002 r. Ogółem nie wypłacono tych świadczeń za 77,8 tys. dni na kwotę 3 812,9 tys. zł., co stanowi wzrost kwoty niewypłaconych zasiłków w stosunku do 2002 r. o 26, 5 %.

W wyniku kontroli prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy wykonywanej przez lekarzy orzeczników ZUS zakwestionowano 42,5 tys. orzeczeń. Prawa do zasiłku chorobowego pozbawiono za 202 ,2 tys. dni na kwotę 6 896,5 tys. zł. W tych

sprawach oddziały ZUS wydały 42,6 tys. decyzji o skróceniu okresu orzeczonej niezdolności do pracy.

W 35,6 tys. przypadkach (co stanowi 25,3 % rozpatrywanych wniosków) lekarze orzecznicy ZUS orzekli o braku celowości przedłużenia okresu zasiłkowego, wydając stosowne decyzje.

Z powodu niedostarczenia zwolnienia lekarskiego w ciągu 7 dni od daty jego otrzymania, obniżono zasiłki o 25 % w stosunku do:

- 178 tys. zasiłków chorobowych za 921 tys. dni na kwotę 7 061 tys. zł.,
- 1,3 tys. zasiłków opiekuńczych za 4,5 tys. dni na kwotę 29,7 tys. zł.

Ograniczono wysokość podstawy wymiaru zasiłków chorobowych i świadczenia rehabilitacyjnego przysługujących za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego do 200 % przeciętnego wynagrodzenia zgodnie z zapisami ustawowymi w stosunku do:

- 29,8 tys. wypłat zasiłków chorobowych za 497,2 tys. dni na kwotę 40 710 tys. zł.,
- -2,8 tys. wypłat świadczenia rehabilitacyjnego za 83 tys. dni na kwotę 5 361 tys. zł.

VII. DZIAŁALNOŚĆ ZAKŁADU W CZĘŚCI DOTYCZĄCEJ FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO

W 2003 r. nastąpił spadek wpływu wniosków o przyznanie świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego. Do oddziałów ZUS wpłynęło 55,9 tys. wniosków (tj. o 2,5% mniej niż w 2002 r.). Świadczenia przyznano 49,5 tys. wnioskodawcom (tj. 88,5%), natomiast 6,4 tys. wnioskodawcom (tj. 11,5%) odmówiono prawa do świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego.

W 2003 r. nastąpił wzrost:

- liczby świadczeniobiorców o 6,7% (tj. do 352,9 tys. osób),
- liczby osób uprawnionych do świadczeń o 6,4 % (tj. do 548,1 tys. osób),
- przeciętnej miesięcznej wysokości wypłaty bieżącej o 6,2 % (tj. do 238,77 zł.),
- kwoty wydatków na świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego o 12,6 % (tj. do kwoty 1 596 551 211 zł).

Wpływy z egzekucji od osób zobowiązanych do alimentacji wyniosły 181,5 mln zł. W porównaniu do 2002 r. kwota wpływów z egzekucji od zobowiązanych do alimentacji wzrosła o 11,9 zł. Wpływy z egzekucji stanowiły 11,4% wypłaconych świadczeń w 2003 r. i zmniejszyły się w porównaniu do 2002 r. o 0,6%. Było to wynikiem niekorzystnej tendencji wzrostu liczby wypłat w stosunku do 2002 r. (o 467 549). W 2003 r. liczba tych wypłat w ciągu 12 miesięcy wyniosła łącznie 6 426 291. Miało to z kolei wpływ na wzrost łącznej kwoty wypłaconych świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego o 179,2 mln zł. Sytuacja ta spowodowana jest m.in. zasądzeniem przez sądy coraz wyższych kwot świadczeń alimentacyjnych niewspółmiernych do możliwości płatniczych osób zobowiązanych do alimentacji, trudną sytuacją na rynku pracy i związanym z tym bezrobociem, co przyczynia się do systematycznego wzrostu zadłużeń i liczby dłużników, którzy w ciągu roku nie dokonują żadnej wpłaty na rzecz Funduszu.

W celu osiągnięcia jak najwyższej ściągalskości wpływów od zobowiązanych do alimentacji podejmowano w 2003 r. następujące działania:

- w 276 935 sprawach przeprowadzono interwencje u komorników sądowych (w 2002 r. – w 363 335 sprawach),

- wniesiono 70 skarg i zażaleń na czynności komornika do prezesa właściwego sądu rejonowego w przypadku stwierdzenia, że przyczyną bezskuteczności egzekucji należności Funduszu Alimentacyjnego jest niepodejmowanie czynności egzekucyjnych (w 2002 r. – 215 skarg),
- wystąpiono w 2 510 sprawach do organów paszportowych z wnioskami o unieważnienie lub odmowę wydania paszportów osobom nagminnie uchylającym się od regulowania należności Funduszu Alimentacyjnego (w 2002 r. – 1 795 wniosków),
- skierowano do sądów 681 wniosków o ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomościach dłużnika w celu zabezpieczenia należności (w 2002 r. - 445 wniosków),
- przeprowadzono cykliczną akcję informowania dłużników Funduszu Alimentacyjnego oraz komorników sądowych o stanie zadłużenia wobec Funduszu,
- informowano prokuratury rejonowe o podejrzeniu popełnienia przestępstwa niealimentacji (30 170 wniosków); dodatkowo z takimi wnioskami wystąpili komornicy sądowi (15 838 wniosków); w 2002 r. - 24 472 wniosków.

VIII. OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH I INFORMACJI NIEJAWNYCH

Działalność w zakresie ochrony danych osobowych i informacji niejawnych w 2003 r. skupiona była na realizacji zadań w następujących podstawowych obszarach:

- 1) normatywnym,
- 2) zapewnienia bezpieczeństwa informacji gromadzonych, przetwarzanych, przesyłanych i wydawanych w KSI ZUS,
- 3) zapewnienia bezpieczeństwa wymiany informacji pomiędzy Zakładem a podmiotami zewnętrznymi,
- 4) zapewnienia ochrony fizycznej.

W zakresie przedsięwzięć normatywnych opracowano zarządzenie nr 23 Prezesa ZUS z dnia 21 sierpnia 2003 r. w sprawie utworzenia Zakładowej Formacji Obrony Cywilnej w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych oraz zarządzenie nr 36 Prezesa ZUS z dnia 10 grudnia 2003 r. w sprawie wprowadzenia „Instrukcji postępowania w sytuacji naruszenia ochrony danych osobowych w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, a także procedury dotyczące przyznawania i cofania uprawnień do korzystania z Internetu i poczty zewnętrznej oraz procedury zarządzania uprawnieniami użytkowników zasobów dostępnych na platformach systemowych ZUS.

W zakresie przedsięwzięć dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa informacji gromadzonych, przetwarzanych, przesyłanych i wydawanych w KSI ZUS:

- dokonano personalizacji 19 720 kart elektronicznych dla użytkowników KSI z Centrali oraz 51 oddziałów Zakładu,
- zakończono wdrażanie Kompleksowego Rozproszonego Systemu Bezpieczeństwa we wszystkich terenowych jednostkach organizacyjnych Zakładu. KRSB obejmuje ponad 32 000 pracowników Zakładu użytkujących ponad 16 000 bramek wejściowych do KSI.

Działania dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa wymiany informacji pomiędzy Zakładem a podmiotami zewnętrznymi polegały na uczestnictwie w realizacji prac w

zakresie generacji kluczy kryptograficznych i certyfikatów klucza publicznego oraz personalizacji 108 kart elektronicznych.

Ponadto w ramach nadzoru nad realizacją umowy TZ/250/96/02 zawartej pomiędzy Zakładem a firmą Unizeto Sp. z o.o. na świadczenie usług wystawiania i utrzymywania certyfikatów klucza publicznego dla uczestników elektronicznej wymiany dokumentów pomiędzy Zakładem a płatnikami składek i podmiotami zewnętrznymi oraz usług zapewniających właściwe funkcjonowanie systemu komunikacji dwustronnej czterokrotnie dokonano oceny funkcjonowania Centrum Certyfikacji.

W zakresie przedsięwzięć dotyczących zapewnienia ochrony fizycznej:

- prowadzono bieżącą eksploatację zainstalowanego w budynku technologicznym pilotażowego systemu kontroli dostępu SIPOINT,
- wydano pracownikom Centrali Zakładu 215 identyfikatorów oraz przekazano 100 identyfikatorów typu „Gość” do Punktu Informacyjnego,
- opracowano projekt zarządzenia Prezesa ZUS w sprawie wprowadzenia środków ochrony dostępu do budynków i pomieszczeń Centrali Zakładu w Warszawie przy ul. Czerniakowskiej 16,
- opiniowano wnioski inwestycyjne oddziałów ZUS dotyczące zakupu środków na ochronę fizyczną.

W 2003 r. kontynuowano – pod kierunkiem Pełnomocnika Prezesa ZUS do spraw Ochrony Informacji Niejawnych - proces postępowań sprawdzających, obejmując nim osoby zatrudnione w Zakładzie oraz osoby zatrudnione w firmach realizujących zadania na rzecz Zakładu, które w trakcie wykonywania swojej pracy mogą mieć dostęp do informacji niejawnych.

IX. ORZECZNICTWO LEKARSKIE DLA CELÓW RENTOWYCH, PREWENCJA RENTOWA I WYPADKOWA

W 2003 r. do oddziałów ZUS wpłynęło 1 562 376 wniosków o wydanie orzeczenia przez lekarza orzecznika ZUS dla potrzeb ustalania uprawnień z ubezpieczenia społecznego. Wpływ wniosków o wydanie orzeczenia uległ zmniejszeniu w porównaniu do 2002 r. o 1,5%. Lekarze orzecznicy ZUS wydali 1 489 821 orzeczeń.

W 2003 r. nastąpił spadek liczby orzeczeń o:

- 0,6 % w sprawach pierwszorazowych rentowych,
- 5,7 % w sprawach rentowych ponownych,
- 4,9 % w sprawach pierwszorazowych i ponownych dotyczących przyznania dodatku pielęgnacyjnego,
- 18,8 % w sprawach o ustalenie procentowego uszczerbku na zdrowiu spowodowanego skutkami wypadku lub chorobą zawodową,
- 13,9 % w sprawach o ustalenie potrzeby rehabilitacji leczniczej w okresie czasowej niezdolności do pracy (wydanych na wniosek lekarza leczącego).

Ogólna liczba orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników ZUS w 2003 r. zmniejszyła się w stosunku do 2002 r. o 2,9 %

Przy ogólnej tendencji spadkowej w zakresie liczby orzeczeń wydanych w 2003 r. w porównaniu do 2002 r. nastąpił wyraźny wzrost (o 6,2 %) liczby orzeczeń wydanych w

sprawach kontroli prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy i wystawiania zaświadczeń lekarskich – z inicjatywy lekarza orzecznika ZUS. Wzrosła również (o 6,0 %) liczba orzeczeń w sprawach o przedłużenie okresu zasiłkowego.

W 2003 r. utrzymała się tendencja spadkowa w zakresie liczby badań przeprowadzonych przez konsultantów Zakładu oraz obserwacji szpitalnych. W stosunku do 2002 r. liczba tych badań zmniejszyła się o 8,1 %.

W związku z wejściem w życie z dniem 1 października 2003 r. ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej, lekarze orzecznicy Zakładu rozpoczęli realizację nowych zadań związanych z orzekaniem dla celów ustalania uprawnień do tego świadczenia. W IV kwartale wydano 13 511 orzeczeń w tych sprawach.

W ramach zwierzchniego nadzoru Prezesa Zakładu nad wykonywaniem orzecznictwa o niezdolności do pracy rozpatrzono 6 960 spraw (o 15 % więcej niż w 2002 r.), z tego 3 231 spraw przekazano do ponownego rozpatrzenia przez lekarzy orzeczników ZUS. W wyniku ponownego rozpatrzenia tych spraw w 2 485 przypadkach ustalenia orzecznicze zostały zmienione.

W 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych realizował zadania z zakresu prewencji rentowej i wypadkowej.

Wydatki na prewencję rentową wyniosły 99 756 tys. zł, w tym na rehabilitację leczniczą wydatkowano 99 552 tys. zł., a na inne działania prewencyjne 204 tys. zł.

W 2003 r. zmniejszeniu uległa liczba orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej (o 4,0 % mniej w porównaniu do 2002 r.)

W wyniku przeprowadzonych postępowań konkursowych w 2003 r. Zakład zawarł umowy z 47 ośrodkami rehabilitacyjnymi.

Rehabilitację leczniczą w ramach prewencji rentowej ukończyło 64 351 ubezpieczonych w następujących grupach schorzeń, tj.:

- narządu ruchu w systemie stacjonarnym	42 157,
- narządu ruchu w systemie ambulatoryjnym	4 264,
- układu krążenia w systemie stacjonarnym	13 050,
- układu oddechowego w systemie stacjonarnym	4 880.

Wszystkie osoby z wydanym orzeczeniem zostały skierowane na rehabilitację leczniczą, z tego 12 % ubezpieczonych nie zgłosiło się do ośrodków rehabilitacyjnych w wyznaczonym terminie, co było podstawową przyczyną wykonania planu finansowego prewencji rentowej w 86,7 %.

Z grupy ubezpieczonych poddanych rehabilitacji – 38 % - po upływie roku od jej zakończenia – nie pobierało świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (8% pobierało zasiłek chorobowy od 1 do 20 dni bezpośrednio po rehabilitacji leczniczej).

W ramach innych działań z zakresu prewencji rentowej Zakład:

- sfinansował badania dotyczące przyczyn niezdolności do pracy oraz rozwiązań zapobiegających niezdolności do pracy w kwocie 120 tys. zł,
- dofinansował konferencje i szkolenia z zakresu tematyki dotyczącej innych działań prewencyjnych na kwotę 84 tys. zł.

W roku 2003 na realizację planu rzeczowo-finansowego z zakresu prewencji wypadkowej wydatkowano 1 197 tys. zł., z tego:

- 390 tys. zł na działania związane z upowszechnianiem wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom. Zadania te zostały powierzone 16 oddziałom ZUS zlokalizowanym w miastach będących siedzibą wojewody,
- 807 tys. zł na prace naukowo-badawcze z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.

Zakład nawiązał współpracę w zakresie prewencji wypadkowej m.in. z Centralnym Instytutem Ochrony Pracy – Państwowym Instytutem Badawczym, Państwową Inspekcją Pracy, Głównym Urzędem Statystycznym oraz Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi.

X. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

W planie rzeczowo - finansowym działalności inwestycyjnej na 2003 r. przyjęto kwotę 360 890,0 tys. zł.

Wykonanie planu w zakresie budowy i zakupów środków trwałych wyniosło do końca 2003 r. 226 392,6 tys. zł, co stanowi 62,7 % zatwierdzonego planu.

Nakłady na realizację zadań inwestycyjnych w 2003 r. w poszczególnych grupach przedstawiają się następująco:

GRUPA ZADAŃ	Plan pierwotny wg uchwały nr 162/2002 z dnia 9.12. 2002 r. w tys. zł	Plan wg stanu Na dzień 31.12.2003 r. w tys.zł	Realizacja Za 12 miesięcy w 2003 r.	
			Wartość w tys. zł	% (5:4)
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
I. Zadania budowlane zmierzające do przyrostu powierzchni netto	85 384,7	73 243,7	60 204,8	82,2
II. Zadania budowlane nie zmierzające do przyrostu powierzchni netto	14 112,8	10 820,9	8 897,3	82,2
III. Zakupy niescentralizowane maszyn, urządzeń, środków transportowych i innych rzeczy oraz wartości niematerialnych i prawnych	10 418,0	12 570,5	11 052,7	87,9
IV. Zakupy scentralizowane maszyn, urządzeń, środków transportowych i innych rzeczy oraz wartości niematerialnych i prawnych / bez KSI/	19 967,3	31 903,3	25 334,1	79,4
V. Zakupy scentralizowane maszyn, urządzeń i innych rzeczy oraz wartości niematerialnych i prawnych dla KSI	<u>172 787,6</u>	<u>232 350,8</u>	<u>120 903,7</u>	<u>52,0</u>
w tym : - umowa z GRI	107 480,0	90 612,9	56 335,8	62,2
- oprogramowanie innych wytwórców /poza umową z GRI/	2 000,0	1 000,0	0,0	0,0
- sprzęt	55 329,0	123 125,0	47 254,9	38,4
- sprzęt i oprogramowanie związane z ochroną informacji	9 978,6	17 612,9	17 313,0	98,3
RAZEM	302 670,4	360 889,2	226 392,6	62,7
Rezerwa	7 329,6	0,8		
OGÓŁEM	310 000,0	360 890,0		

W I grupie inwestycyjnej – zadania budowlane zmierzające do przyrostu powierzchni netto – realizowano 50 zadań (43 zadania kontynuowane i 7 nowych) na łączną kwotę 73 243, 7 tys. zł. Wydatki na realizację tych zadań wyniosły 60 204,8 tys. zł (82,2 % planowanych środków). Do końca 2003 r. z planowanych 21 zadań zakończono realizację 18 zadań .W wyniku zakupów, modernizacji i rozbudowy obiektów uzyskano 34 582,4 m² powierzchni netto.

W II grupie inwestycyjnej – zadania budowlane nie zmierzające do przyrostu powierzchni netto – realizowano 31 zadań (14 kontynuowanych i 17 nowych) na łączną kwotę 10 820,9 tys. zł. Wydatki na realizację wyniosły 8 897,3 tys. zł, co stanowi 82,2% planowanych środków. Do końca 2003 r. z planowanych 23 zadań zakończono realizację 20 zadań (modernizacja obiektów, adaptacja pomieszczeń).

W III grupie inwestycyjnej zakupy realizowane były bezpośrednio przez jednostki organizacyjne Zakładu. Łącznie na zakupy zaplanowano kwotę 12 570,5 tys. zł, a realizacja w 2003 r. wyniosła 11 052,7 tys. zł, co stanowi 87,9 % planowanych środków. Z 391 zadań przyjętych do realizacji zakończono i rozliczono 308, z czego: w oddziałach z 281 zadań zrealizowano 272, a w Centrali Zakładu z 38 planowanych zadań zrealizowano 36. W stosunku do planu pierwotnego liczba zadań w tej grupie zwiększyła się o 155, a środki na realizację zostały zwiększone o 2 152,5 tys. zł.

W IV grupie inwestycyjnej – zakupy scentralizowane maszyn, urządzeń, środków transportowych i innych rzeczy oraz wartości niematerialnych i prawnych (bez KSI) – na zakupy zaplanowano 31 903,3 tys. zł, a realizacja w 2003 r. wyniosła 25 334,1 tys. zł, co stanowi 79,4 % planowanych środków. Z 33 planowanych do realizacji zadań – 27 zadań zakończono i rozliczono, 1 rozliczono częściowo, a 5 zadań uwzględniono w planie na 2004 r.

W V grupie inwestycyjnej – zakupy scentralizowane maszyn, urządzeń i innych rzeczy oraz wartości niematerialnych i prawnych dla Kompleksowego Systemu Informatycznego ZUS – na zakupy przewidziano 232 350,8 tys. zł, a wydatki na realizację wyniosły 120 903,7 tys. zł, co stanowi 52,0 % planowanych środków. Z 24 planowanych zadań: 8 zadań zakończono i rozliczono, na 2 zadania zawarto umowę w 2003 r. i są one w trakcie realizacji, 9 zadań nie wykonano, 5 zadań wieloletnich dotyczących umowy z Generalnym Realizatorem Inwestycji będzie kontynuowanych w 2004 r. Częściowa realizacja zadań dotycząca umowy z GRI wynika m.in. z niepełnej realizacji zadań dotyczących projektów KSI ZUS, której przyczyną był brak możliwości przystosowania systemu do zmian legislacyjno-prawnych (brak przepisów dotyczących emerytur pomostowych, rent i emerytur z II filaru) oraz oprogramowania KSI ZUS, w którym wstrzymano realizację planowanych do wykonania w 2003 r. modułów w związku ze zmianami przepisów prawnych w zakresie orzecznictwa lekarskiego, świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego i zasiłków z budżetu państwa.

Na realizację planu rzeczowo-finansowego działalności ZUS w zakresie budowy i zakupów środków trwałych w 2003 r. w wysokości 62,7 % rzutuje w głównej mierze stosunkowo niski wskaźnik (52,0 %) realizacji planu w grupie V dotyczącej zakupów środków trwałych dla KSI, gdzie wartość przyznanych środków to aż 65 % wartości całego planu. Plan finansowy działalności remontowo-budowlanej na 2003 r. obejmował zadania remontowe oddziałów i Centrali Zakładu na kwotę 27 111,0 tys. zł. Natomiast w skorygowanym planie finansowym Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na 2003 r. ograniczono środki finansowe przewidziane na usługi remontowe budynków i pomieszczeń do 23 411,0 tys. zł.

Realizacja planu remontów w 2003 r. w oddziałach i Centrali Zakładu przedstawia się następująco:

Lokalizacja	Ogółem			w tym:					
				Naprawy bieżące i konserwacje			Remonty okresowe		
	Plan wg stanu na 31.12.2004r.	Realizacja	%	Plan wg stanu na 31.12.2004r.	Realizacja	%	Plan wg stanu na 31.12.2003r.	Realizacja	%
Oddziały ZUS	21 098,3	16 578,5	78,6	4 838,3	4 163,2	86,0	16 260,0	12 415,3	76,4
Centrala ZUS	2 307,7	442,1	19,2	177,8	167,0	93,9	2 129,9	275,1	12,9
OGÓŁEM	23 406,0	17 020,6	72,7	5 016,1	4 330,2	86,3	18 389,9	12 690,4	69,0
<i>Rezerwa</i>	<i>5,0</i>								
ŁĄCZNIE	23 411,0								

Realizacja planu remontów za 2003 r. wyniosła 17 020,6 tys. zł., co stanowi 72,7 % zatwierdzonego planu. Z planowanych 308 zadań dotyczących remontów okresowych zrealizowano 294, co stanowi 95,5 % wykonania rzeczowego.

XI. ANALIZY AKTUARIALNE ORAZ BADANIA I ANALIZY STATYSTYCZNE

W ramach prowadzonej w 2003 r. bieżącej sprawozdawczości statystycznej, zawierającej informacje o ubezpieczeniach społecznych i działalności Zakładu, zapewniano ciągłość informacji, opracowując w formie periodycznych publikacji biuletyny statystyczne o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczeń społecznych oraz informacje o realizacji zadań przez oddziały ZUS.

W 2003 r. zakończono prace polegające na rozszerzeniu sprawozdawczości statystycznej o problematykę ubezpieczeń społecznych wynikającą z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.

W oparciu o dane ankietowe i dane uzyskane z eksploatowanych systemów informatycznych, przeprowadzono w 2003 r. następujące badania:

- przyczyny powstawania niezdolności do pracy na podstawie orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników w 2003 r.,
- renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowane wypadkami przy pracy, w drodze do pracy i z pracy oraz chorobami zawodowymi przyznane w 2003 r.,
- badanie osób poddanych rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej ZUS w 2002 r.,
- badanie osób poddanych w 2000 r. rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej po upływie dwóch lat od jej zakończenia,
- orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu wydane w 2003 r.,
- struktura emerytów i rencistów według wysokości świadczeń w marcu 2003 r.

W obszarze prognoz w 2003 r. kontynuowano prace nad budową modeli prognostycznych. Na ich podstawie opracowano kolejną prognozę wpływów i wydatków Funduszu Emerytalnego do 2050 r. W celu prowadzenia szczegółowych analiz i prac statystycznych utworzono statystyczną bazę danych o emerytach i rencistach, którym Zakład wypłaca świadczenia. W 2003 r. zrealizowano również prace merytoryczne nad wydaniem kolejnej edycji „Rocznika statystycznego z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych – na lata 1999 – 2002”.

XII. OBSŁUGA PRAWNA

W ramach działalności legislacyjno-prawnej w 2003 r. zaopiniowano 160 zewnętrznych aktów prawnych, z których znaczna część dotyczyła działania Zakładu oraz 43 akty kierownictwa wewnętrznego (38 zarządzeń i 5 decyzji). Opracowano także 4 obwieszczenia i 21 komunikatów Prezesa Zakładu ogłoszonych w dzienniku Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Przedstawiciele Zakładu uczestniczyli w pracach komisji parlamentarnych, podczas których omawiano projekty ustaw dotyczących ubezpieczeń społecznych oraz projekty aktów prawnych nakładających obowiązki realizacji przez Zakład zadań zleconych.

W 2003 r. wniesiono ogółem 205 096 odwołań od decyzji oddziałów Zakładu. W postępowaniu przed sądami I instancji zapadło 204 731 orzeczeń, w tym 34,6% uwzględniających odwołania. Różnica między odwołaniami wniesionymi a orzeczeniami wydanymi w sądach I instancji wynika z odwołań jakie pozostały w sądach do rozpatrzenia z okresów poprzednich. Od orzeczeń sądów I instancji wniesiono łącznie 23 090 apelacji (z czego przez wnioskodawców 16 148, a przez Zakład – 6 942).

Sądy II instancji wydały 19 179 orzeczeń, z czego 6 050 w apelacjach wniesionych przez Zakład (26,1 % uwzględniających odwołania) i 13 129 wniesionych przez wnioskodawców (9,6 % uwzględniających odwołania). Od orzeczeń sądów II instancji wniesiono łącznie 428 kasacji (z czego przez wnioskodawców 369, a przez Zakład – 59). Sąd Najwyższy orzekł w 321 sprawach (278 wniesionych przez wnioskodawców i 43 przez Zakład). Sąd Najwyższy w 22 przypadkach uchylił zaskarżone orzeczenie, a w 299 oddalił lub odrzucił kasację.

W 2003 r. nastąpił spadek wniesionych odwołań w porównaniu do 2002 r. w sprawach dotyczących emerytur i rent. Natomiast nieznaczny wzrost zanotowano w sprawach składkowych, w tym objęcia ubezpieczeniem, świadczeń w razie choroby i macierzyństwa oraz jednorazowych odszkodowań. W roku sprawozdawczym realizowano czynności związane z postępowaniem przed Naczelnym Sądem Administracyjnym w sprawach skarg dotyczących rent wyjątkowych. W 2003 r. wniesiono 587 skarg, co stanowi wzrost w stosunku do 2002 r. o 45 %. W roku sprawozdawczym rozpoznano przed Naczelnym Sądem Administracyjnym, przy stałym udziale pełnomocnika Zakładu – 319 spraw z zakresu rent wyjątkowych, w których w 41 wypadkach decyzje Prezesa ZUS zostały uchylone, co oznacza, że w 88 % spraw NSA nie zakwestionował prawidłowości wydanych decyzji.

Przedstawiciele Zakładu występowali w charakterze pełnomocników w postępowaniach przed sądami powszechnymi, Naczelnym Sądem Administracyjnym oraz przed Sądem Najwyższym zarówno w sprawach z zakresu działania Zakładu jak również w sprawach ze stosunku pracy i w sprawach gospodarczych.

Postępowanie odwoławcze przed sądami w 2003 r. w sprawach z zakresu ubezpieczeń Społecznych przedstawia tabela zamieszczona na str. 40 sprawozdania.

XIII. KONTROLA WEWNĘTRZNA I AUDYT WEWNĘTRZNY ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

W ramach kontroli działalności własnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Departament Rewizji Wewnętrznej przeprowadził w 2003 r. 27 kontroli, w tym:

- 6 kontroli kompleksowych,
- 13 kontroli problemowych, w tym 3 koordynowane,
- 3 kontrole rozpoznawcze
- 1 kontrolę sprawdzającą,
- 4 kontrole doraźne.

W ramach kontroli kompleksowych, przeprowadzonych w 6 oddziałach Zakładu, poddano kontroli całokształt działalności oddziałów, z wyłączeniem spraw dotyczących Funduszu Alimentacyjnego i orzecznictwa lekarskiego.

W ramach kontroli problemowych, przeprowadzonych w oddziałach Zakładu skontrolowano:

- stosowanie przez oddziały ZUS sankcji i innych działań dyscyplinujących wobec płatników składek nie wywiązujących się terminowo z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne (w 8 oddziałach),
- przebieg postępowania z wnioskami o restrukturyzację należności z tytułu składek, stosownie do postanowień ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców (w 15 oddziałach),
- terminowość załatwiania spraw emerytalno-rentowych w oddziałach ZUS, które wypłacają w najwyższej liczbie i kwocie odsetki za zwłokę w wypłacie świadczeń,
- stan prawny i prawidłowość postępowania w ewidencjonowaniu, dokumentowaniu, obrocie i nadzorze nad mieniem informatycznym Zakładu (w 4 oddziałach i Centralnym Ośrodku Obliczeniowym),
- przebieg procesów budowy środków trwałych wraz z 9-cio ma zamówieniami publicznymi związanymi z tymi procesami (w 2 oddziałach),
- realizację procedur związanych z poprawą jakości danych KSI ZUS oraz przestrzeganie instrukcji stanowiskowych i przepływ dokumentów ubezpieczeniowych w salach obsługi klientów i w kancelariach (w 3 oddziałach),
- przestrzeganie – podczas przetwarzania danych osobowych – przepisów o ochronie danych osobowych oraz przestrzeganie zasad ochrony informacji przesyłanych w sieciach lokalnych i w sieci rozległej ZUS (w 3 oddziałach).

W toku kontroli problemowych w Centrali Zakładu kontynuowano cykliczne kontrole lokowania środków finansowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz kontrole sporządzania dyspozycji i poleceń przelewów.

W 2003 r. przeprowadzono 3 kontrole problemowe koordynowane przez Departament Rewizji Wewnętrznej, zrealizowane przez wydziały kontroli wewnętrznej oddziałów ZUS. W toku tych kontroli badano:

- zasadność i prawidłowość przyznawania emerytur dla osób w wieku niższym niż podstawowy wiek emerytalny (60 lat dla kobiet, 65 lat dla mężczyzn) – w 22 oddziałach,
- prawidłowość stosowania obowiązujących procedur związanych z kierowaniem zwolnień lekarskich do kontroli przez lekarzy orzeczników ZUS – w 20 oddziałach,
- gospodarowanie środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych – w 20 oddziałach.

W Centrali Zakładu przeprowadzono również następujące kontrole doraźne dotyczące:

- prawidłowości postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na konserwację systemu informatycznego ARS w 2002 r. - (w Departamencie Realizacji Dochodów),
- procesu konserwacji i napraw maszyn techniki biurowej (w Departamencie Obsługi Administracyjnej),
- weryfikacji danych dotyczących wypłaconych świadczeń długoterminowych przygotowanych na potrzeby badania bilansu 2002 r. z dokumentacją źródłową (w Departamencie Wypłat Świadczeń Zagranicznych).

Służby kontroli wewnętrznej oddziałów ZUS przeprowadziły w 2003 r. 1 863 kontrole w komórkach organizacyjnych oddziałów i inspektoratów (o 47 więcej niż w 2002 r.), w tym: 547 w pionie świadczeń emerytalno-rentowych, 434 w komórkach ubezpieczeń i składek oraz komórkach realizacji dochodów, 270 w pionie zasiłków, 612 w pozostałych komórkach organizacyjnych.

Z ogólnej liczby przeprowadzonych kontroli 61,9 % stanowiły kontrole wynikowe. Łączny wynik finansowy kontroli wyniósł 27 846, 7 tys. zł.

Zgodnie z planem audytu wewnętrznego na 2003 r., w komórkach i jednostkach organizacyjnych Zakładu przeprowadzono łącznie 56 zadań audytowych, w tym 33 zadania wykonano w ramach realizacji planu audytu, natomiast 23 zadania dotyczyły 5 % wydatków wytypowanych oddziałach ZUS.

Zrealizowano następujące zadania audytowe, dotyczące:

- 1) przychodów i wydatków Zakładu w kontekście realizacji ustawowych zadań Zakładu,
- 2) systemu wzajemnych rozliczeń finansowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z Funduszem Ubezpieczeń Społecznych,
- 3) gospodarki paliwem samochodowym,
- 4) działalności Zakładu w zakresie budowy, modernizacji i remontów środków trwałych.

Po zakończeniu każdego z zadań audytowych, sporządzano zbiorcze informacje dla Zarządu ZUS oraz komórek organizacyjnych Centrali Zakładu. Sprawozdania, dokumentując najważniejsze ustalenia zawierały rekomendacje sformułowane w celu usprawnienia badanych procesów.

W ramach zapewnienia przestrzegania procedur kontroli oraz przeprowadzenia wstępnej oceny celowości zaciągania zobowiązań finansowych i dokonywania wydatków, zrealizowano w II i III kwartale 2003 r. - w 23 oddziałach ZUS zadania z zakresu 5 % wydatków oddziałów.

Bieżące monitorowanie jednostek organizacyjnych Zakładu i funduszy, których dysponentem jest ZUS pod kątem prawidłowości gospodarki finansowej zostało

rozszerzone o bieżącą analizę sprawozdań finansowych wszystkich jednostek organizacyjnych Zakładu – w zakresie działalności Zakładu i obsługi funduszy celowych.

XIV. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

W 2003 r. główne kierunki współpracy międzynarodowej Zakładu dotyczyły:

- kontynuacji przygotowań Zakładu do procesu integracji z Unią Europejską w sferze koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,
- kontaktów z Międzynarodowym Stowarzyszeniem Zabezpieczenia Społecznego i innymi organizacjami – w zakresie procesów reform systemów zabezpieczenia społecznego,
- dwustronnych kontaktów z instytucjami ubezpieczeniowymi – w zakresie realizacji, negocjacji bądź renegocjacji umów i porozumień o zabezpieczeniu społecznym,
- dwustronnych kontaktów o charakterze seminaryjno-konsultacyjnym - w zakresie doświadczeń realizacji podjętych reform systemu zabezpieczenia społecznego.

Prace związane z kontynuacją przygotowania Zakładu do wdrożenia wspólnotowych zasad koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w ramach Programu UE, polegały między innymi na zaopatrzeniu pracowników ZUS w publikacje opracowane w ramach projektu Phare Consensus III oraz opracowania własne dotyczące podstawowych zagadnień z zakresu integracji europejskiej, koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, organizacji systemów zabezpieczenia społecznego w krajach UE, Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Szwajcarii.

Zakład był reprezentowany na wielu konferencjach Międzynarodowego Stowarzyszenia Zabezpieczenia Społecznego (MSZS) dotyczących m.in. aktuarialnych aspektów reform emerytalnych, roli informatyki w zabezpieczeniu społecznym, finansowych i aktuarialnych podstaw funkcjonowania systemów emerytalnych.

Dwustronne kontakty w zakresie umownych stosunków Polski w sferze zabezpieczenia społecznego dotyczyły realizacji zawartych umów i porozumień oraz udziału w negocjacjach nowych umów, prowadzonych przez Ministerstwo Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej. Bezpośrednie kontakty w formie spotkań dotyczyły –Bułgarii, Czech, Hiszpanii, Holandii i Niemiec. Kontakty z Niemcami obejmowały również Polsko – Niemieckie Dni Poradnictwa Ubezpieczeniowego w Krakowie oraz w Essen, jak również Dni Poradnictwa Przygranicznego we Frankfurcie nad Odrą.

XV. POPULARYZACJA WIEDZY O UBEZPIECZENIACH SPOŁECZNYCH

W ramach popularyzacji wiedzy o ubezpieczeniach społecznych przygotowywano dla mediów publikacje prasowe, okresowe komunikaty dotyczące waloryzacji emerytur i rent, zmiany wysokości niektórych zasiłków z ubezpieczenia społecznego, zmiany wysokości składek, konferencje prasowe oraz audycje radiowe i telewizyjne.

W 2003 r. rozpoczęto akcję informowania ubezpieczonych o składkach na ubezpieczenie emerytalne zapisanych na ich indywidualnych kontach – pn. „Moja składka

w ZUS”. Akcji tej towarzyszyła kampania medialna z udziałem ponad 320 przedstawicieli mediów ogólnopolskich i lokalnych.

W roku sprawozdawczym wyemitowano 28 telewizyjnych programów „Kiosk przy Wspólnej”, skierowanych przede wszystkim do emerytów, rencistów i ubezpieczonych oraz 54 programy „ZUS radzi” – dla płatników składek.

W ramach działalności wydawniczej opublikowano 53 pozycje nieperiodyczne o łącznym nakładzie 1 270 590 egzemplarzy oraz 6 periodyków o łącznym nakładzie 95 748 egzemplarzy.

W 2003 r. wydawano następujące pozycje periodyczne:

- kwartalnik „Biuletyn Informacyjny ZUS” zawierający podstawowe akty prawne, informacje i komunikaty, wyjaśnienia komórek merytorycznych Zakładu, aktualne wysokości świadczeń, składek oraz wykaz adresów oddziałów ZUS. Wydano 4 numery kwartalnika,
- miesięcznik „Ubezpieczenia Społeczne” publikujący materiały związane z tematyką ubezpieczeniową. Wydano 9 numerów miesięcznika, w tym 1 numer łączony,
- miesięcznik „Z życia ZUS” przeznaczony dla pracowników Zakładu. Na łamach miesięcznika prezentowano zagadnienia dotyczące zmian w przepisach dotyczących ubezpieczeń społecznych oraz informacje o bieżącej działalności ZUS, zamieszczając relacje z narad, konferencji, szkoleń. Wydano 11 numerów miesięcznika, w tym 1 numer podwójny.

Prace wydawnicze realizowane były w ramach własnej działalności poligraficznej Zakładu. Zrealizowano wszystkie zgłoszone potrzeby poligraficzne jednostek organizacyjnych. Wykonano ogółem 11 995 zamówień obejmujących opracowanie techniczno-technologiczne, skład, druk i prace introligatorskie:

- pozycji planu wydawniczego (czasopisma, publikacje książkowe, ulotki),
- formularzy z Centralnego Rejestru Formularzy ZUS,
- druków wewnętrznych, niezbędnych w bieżącej pracy Zakładu.

W 2003 r. wiedzę o ubezpieczeniach społecznych popularyzowano także w serwisach internetowych Zakładu. Podstawowy serwis www.zus.pl systematycznie aktualizowano i wzbogacano nowymi informacjami, m.in. zamieszczono nowy blok „Informatory”, w którym znalazły się zaktualizowane informatory przybliżające odbiorcom zasady i sposób obliczania świadczeń do wypłaty których zobowiązany jest Zakład.

Serwis przeznaczony dla płatników składek www.zus.gov.pl prezentował informacje o elektronicznej wymianie dokumentów ubezpieczeniowych między płatnikami a Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, a także umożliwiał pobranie z sieci Internet aktualnych wersji programów „Płatnik” i „Płatnik – Przekaz Elektroniczny”. Serwis informacyjny www.zus.pl/wap – przeznaczony dla użytkowników telefonów komórkowych wyposażonych w przeglądarkę WAP – zawierał m.in. informacje o wysokościach i terminach opłacania składek oraz o bieżącej działalności Zakładu.

W 2003 r. systematycznie wzrastała liczba stałych użytkowników serwisów – zanotowano ponad 700 000 „odwiedzin” serwerów.

XVI. ZADANIA ZLECONE ZAKŁADOWI DO REALIZACJI

1. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych oraz rozliczanie zasiłków wypłaconych przez pracodawców i powiatowe urzędy pracy w ciężar składek na ubezpieczenia społeczne

W roku 2003 wydatki na zasiłki rodzinne, pielęgnacyjne i wychowawcze wyniosły ogółem 4 436 991 tys. zł.

Z kwoty 4 436 991 tys. zł. wydatki na zasiłki wyniosły 4 384 378 tys. zł, a koszty ustalania uprawnień, wypłaty i dochodzenia nienależnie pobranych zasiłków – 52 613 tys. zł.

Z wydatkowanej kwoty na zasiłki rodzinne przeznaczono 2 820 031 tys. zł, na zasiłki pielęgnacyjne 824 383 tys. zł. oraz na zasiłki wychowawcze 739 964 tys. zł.

2. Pobór składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Łączne wpływy na wyodrębniony, scentralizowany rachunek bankowy wyniosły w 2003 r. 5 712 573 tys. zł. Kwota wpływów na Fundusz Pracy wyniosła 5 500 351 tys. zł, na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wpływy wyniosły 212 222 tys. zł.

Z zebranych składek potrąceniu podlegały należności Zakładu z tytułu kosztów poboru i dochodzenia tych składek w wysokości 0,5% środków przekazanych funduszom.

W 2003 r. na rachunek Funduszu Pracy przekazano kwotę 5 454 304 tys. zł. natomiast kwotę 209 615 tys. zł przekazano do Krajowego Biura Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

3. Pobór składek na ubezpieczenie zdrowotne

W 2003 r. wpływy na wyodrębniony, scentralizowany rachunek bankowy służący do wpłat składek na ubezpieczenie zdrowotne wyniosły 25 956 975 tys. zł.

Z zebranych kwot potrąceniu podlegały należności Zakładu z tytułu kosztów poboru i dochodzenia składek w wysokości 0,25 % kwot zidentyfikowanych składek. Wpływy Zakładu z tego tytułu wyniosły 51 160 tys. zł.

Po uwzględnieniu powyższych rozliczeń, kwoty pozostałej na rachunku bankowym na 31 grudnia 2002 r. w wysokości 68 442 tys. zł. oraz obowiązujących terminów przekazywania składek z rachunku ubezpieczenia zdrowotnego - w 2003 r. przekazano kwotę 25 834 439 tys. zł.

Na rachunku bankowym pozostała kwota 139 818 tys. zł, którą przekazano do NFZ zgodnie z obowiązującym trybem w styczniu 2004 r.

4. Przekazywanie składek do Otwartych Funduszy Emerytalnych

W 2003 r. Zakład dokonał przypisu składek z odsetkami na Otwarte Fundusze Emerytalne w wysokości 9 887 598 tys. zł. Po potrąceniu kosztów w wysokości 80 385 tys. zł Zakład przekazał w 2002 r. do OFE kwotę 9 807 213 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2003 r. oszacowane zaległości z tytułu nieprzekazanych składek do OFE wyniosły 6 469 877 tys. zł.

W związku z wejściem ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o przejęciu przez Skarb Państwa zobowiązań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieprzekazanych składek do Otwartych Funduszy Emerytalnych - zobowiązania z tytułu nieprzekazanych do OFE składek za lata 1999-2002 oraz należnych z tego tytułu odsetek przejął Skarb Państwa. Zobowiązania stają się długiem Skarbu Państwa i są regulowane w drodze przekazania OFE obligacji skarbowych. W 2003 r. w formie obligacji Skarbu Państwa przekazano składki na kwotę 272 533 tys. zł oraz odsetki na kwotę 114 122 tys. zł.

5. Fundusz Rezerwy Demograficznej

W 2003 r. Fundusz Rezerwy Demograficznej był zasilany środkami finansowymi stanowiącymi 0,1 % podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne oraz odsetkami od ulokowanych środków. Przychody z tytułu składek wyniosły 224 817 tys. zł, natomiast przychody z tytułu zarządzania środkami FRD wyniosły 21 032 tys. zł.

Fundusz lokował swoje środki w bonach, obligacjach skarbowych i depozytach bankowych.

Koszty funkcjonowania Funduszu poniesione zostały na pokrycie opłat związanych z zarządzaniem środkami finansowymi oraz na wynagrodzenie niezależnego biegłego rewidenta przeprowadzającego audyt sprawozdania finansowego Funduszu.

Stan Funduszu na koniec 2003 r. wyniósł 479 667 tys. zł.

Ponadto Fundusz posiadał:

- 1) papiery wartościowe Skarbu Państwa o wartości 307 248 tys. zł,
 - obligacje Skarbu Państwa o wartości 59 578 tys. zł,
 - bony Skarbu Państwa o wartości 247 670 tys. zł,
- 2) środki na lokatach bankowych w wysokości 165 300 tys. zł,
- 3) środki pieniężne w kwocie 47 tys. zł,
- 4) należności w wysokości 7 154 tys. zł,
- 5) zobowiązania w wysokości 82 tys. zł.

6. Przyznawanie i wypłacanie rent socjalnych

Na podstawie ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej Zakład od 1 października 2003 r. przyznaje oraz wypłaca renty socjalne. W 2003 r. na wypłatę rent socjalnych wydano 330 636 tys. zł. Przeciętna miesięczna liczba osób uprawnionych wyniosła 236 tys., a przeciętna miesięczna wysokość świadczenia wyniosła 467,98 zł.

XVII. DZIAŁALNOŚĆ SOCJALNO-BYTOWA

Działalnością socjalno-bytową w 2003 r. objęto 55 352 pracowników i byłych pracowników (emerytów i rencistów), tj. o 1 524 osoby więcej niż w 2002 r. oraz 39 317 dzieci pracowników – o 663 osób więcej niż w roku poprzednim.

Działalność ta obejmowała:

- wypoczynek urlopowy, z którego skorzystało 42 968 osób, tj. o 733 osoby więcej niż w 2002 r.; kwota wydatkowana na jego dofinansowanie wyniosła 20 107 651 zł. i była wyższa w porównaniu do 2002 r. o 5 007 847 zł (33,2 %),
- wypoczynek kolonijny i obozowy dzieci i młodzieży; z tej formy wypoczynku skorzystało 5 107 osób, tj. o 628 osób mniej niż w 2002 r.; wydatki z tego tytułu wyniosły 2 666 583 zł i w porównaniu do 2002 r. były niższe (z uwagi na znaczny spadek liczby dopłat) o 201 067 zł,
- działalność turystyczno-rekreacyjną, na dofinansowanie której przeznaczono kwotę 1 930 377 zł, natomiast kwota wydatkowana na dopłaty do tych imprez ze środków scentralizowanych Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych wyniosła 175 163 zł i była wyższa o 27 245 zł w porównaniu do 2002 r.,
- działalność kulturalną, na którą wydatkowano 1 063 935 zł (tj. o 5 660 zł więcej niż w 2002 r.),
- pomoc finansową i rzeczową udzielaną pracownikom i byłym pracownikom, w związku ze zdarzeniem losowym lub trudną sytuacją materialną, życiową i rodzinną; udzielono 6 790 zapomóg (tj. o 2 194 więcej niż w 2002 r.), a kwota wydatkowana na ten cel z ZFŚS wyniosła 3 094 118 zł,
- pomoc na cele mieszkaniowe; wydatkowano kwotę 35 525 389 zł. (o 5 624 258 zł więcej niż w 2002 r.), udzielając 6 781 pożyczek (tj. o 493 więcej niż w 2002 r.).

Ponadto Prezes Zakładu podjęła decyzję o umorzeniu 6 pożyczek na kwotę 17 265 zł. Źródłem finansowania działalności socjalnej są środki Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, z których 1,5% podlega centralizacji na dofinansowanie działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej, a pozostałe 98,5% było w dyspozycji poszczególnych jednostek organizacyjnych Zakładu.

*Opracowano
w Gabinetie Prezesa
na podstawie materiałów
komórek organizacyjnych Centrali Zakładu*

POSTĘPOWANIE ODWOŁAWCZE PRZED SĄDAMI W ROKU 2003 W SPRAWACH Z ZAKRESU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	Postępowanie w oddziałach		Postępowanie przed Sądami I instancji		Postępowanie przed Sądami II Instancji			
	Liczba Odwołań	Wskaźnik (%) Uwzględnionych	liczba orzeczeń	wskaźnik uwzględnionych	Apelacje ZUS		Apelacje wnioskodawców	
					liczba orzeczeń	wskaźnik uwzględnionych	liczba orzeczeń	wskaźnik uwzględnionych
1	2	3	4	5	6	7	8	9
OGÓŁEM								
Emerytury	27 388	4,8%	21 915	35,7%	1 033	31,4%	1 915	12,1%
Renty z tyt. niezdolności do pracy	104 303	0,7%	123 700	35,4%	2 389	26,0%	7 859	7,2%
Renty rodzinne	6 423	3,9%	5 588	23,2%	153	30,0%	376	14,4%
Świadczenia w razie choroby i macierzyństwa	14 737	5,8%	10 490	35,1%	760	23,9%	869	19,7%
Objęcie ubezpieczeniem	5 158	1,8%	3 062	28,4%	147	20,4%	284	8,8%
Podstawa wymiaru składek	448	2,0 %	396	23,0%	17	35,3%	37	24,3%
Pozostałe	46 639	3,4%	39 580	31,7%	1 551	23,7%	1 189	11,1%
Ogółem	205 096	2,4%	204 731	34,6%	6 050	26,1%	13 129	9,6%

KASACJE OD ORZECZEŃ SĄDÓW APELACYJNYCH I SPOSÓB ICH ROZSTRZYGANIA PRZEZ SĄD NAJWYŻSZY

Kasacje wniesione przez: - wnioskodawcę 369

- O/ZUS 59

Liczba orzeczeń: - 321

Rozstrzygnięcie kasacji wniesionych przez :			
Wnioskodawcę	O/ZUS	Wnioskodawcę	O/ZUS
Uchylających zaskarżone orzeczenie		Oddalające i odrzucające kasacje	
17	5	261	38

Załącznik
do Sprawozdania z działalności
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
za 2003 rok

**Wykaz
komórek organizacyjnych wchodzących w skład
Centrali Zakładu Ubezpieczeń Społecznych**

1. Gabinet Prezesa,
2. Biuro Dokumentacji Technicznej
3. Biuro Integracji Europejskiej,
4. Biuro Poligrafii
5. Biuro Rady Nadzorczej,
6. Biuro Rent Zagranicznych,
7. Centralny Ośrodek Obliczeniowy,
8. Centralny Ośrodek Szkoleniowy w Osuchowie.
9. Departament Audytu Wewnętrznego,
10. Departament Ekonomiczny,
11. Departament Finansów,
12. Departament Inwestycji,
13. Departament Kontroli Płatników Składek,
14. Departament Legislacyjno-Prawny,
15. Departament Obsługi Administracyjnej,
16. Departament Obsługi Klientów,
17. Departament Ochrony Informacji,
18. Departament Orzecznictwa Lekarskiego,
19. Departament Prewencji i Rehabilitacji,
20. Departament Realizacji Dochodów,
21. Departament Rejestrów Centralnych,
22. Departament Rewizji Wewnętrznej,
23. Departament Spraw Pracowniczych,
24. Departament Statystyki,
25. Departament Systemów Informatycznych Jednostek Terenowych,
26. Departament Świadczeń Emerytalno-Rentowych,
27. Departament Świadczeń Krótkoterminowych,
28. Departament Ubezpieczeń i Składek,
29. Departament Wdrożenia i Rozwoju KSI,
30. Departament Wypłat Świadczeń Zagranicznych,
31. Departament Zamówień Publicznych,
32. Departament Zasilania Informacyjnego,